

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ

Студентки 2 курсу, 9 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Кривобок
Єлизавети
Олександрівни

(підпис
студента)

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

(підпис
керівника)

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук,
доцент

Дьяченко
Ольга Володимирівна

(підпис
гаранта)

Київ 2021

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри _____

«25» грудня 2020 р.

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентіві

Кривобок Єлизаветі Олександрівні

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): Організація роботи органів місцевого самоврядування у сфері освіти (на матеріалах Петриківської об'єднаної територіальної громади)

Затверджена наказом ректора від «28» грудня 2020 р. № 3939

2. Строк здачі студентом закінченої роботи (проекту): 22.10.2021

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): обґрунтування особливостей організації роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти, проведенні практичного аналізу організації роботи Петриківської ОТГ в сфері освіти, а також визначення можливих шляхів реалізації вдосконалення процесу роботи органів місцевого самоврядування в даній сфері.

Об'єкт дослідження: процес організації роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти.

Предмет дослідження: теоретико-методологічні аспекти організації роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Вступ

Розділ 1. Теоретико-методичні засади діяльності органів місцевого самоврядування у сфері освіти

1.1 Повноваження та обов'язки органів місцевого самоврядування у сфері освіти

1.2 Кращі практики та досвід в оптимізації системи освіти на локальному рівні

Розділ 2. Аналіз діяльності органів місцевого самоврядування у сфері освіти

2.1 SWOT – аналіз розвитку освіти у Петриківській ОТГ

2.2 Оцінка ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об'єднаній територіальній громаді

Розділ 3. Напрями удосконалення роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти

3.1 Наявні проблеми та виклики у сфері освіти у Петриківській ОТГ

3.2 Розроблення дорожньої карти підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти

Висновки

Список використаних джерел

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	до 01.11.2020	01.11.2020
2	Затвердження плану та завдання випускної кваліфікаційної роботи	до 25.12.2020	25.12.2020
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	до 16.04.2021	16.04.2021
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	до 21.06.2021	21.06.2021
5	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису третього розділу випускної кваліфікаційної роботи	до 06.09.2021	06.09.2021
6	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедру	до 22.10.2021	22.10.2021
7	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	25.10-05.11.2021	25.10-05.11.2021
8	Зовнішнє рецензування ВКР	08.11-12.11.2021	08.11-12.11.2021
9	Подача роботи завідувачу кафедри	15.11-19.11.2021	15.11-19.11.2021
10	Захист випускної кваліфікаційної роботи	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «25» грудня 2020 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Головня Юлія Ігорівна _____
(підпис)

8. Керівник проектної групи (гарант освітньої програми)

Дьяченко О.В. _____
(підпис)

9. Завдання прийняла до виконання студентка

Кривобок Єлизавета Олександрівна _____
(підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Випускна кваліфікаційна робота характеризується актуальністю та своєчасністю, оскільки присвячена питанням організації роботи органів місцевого самоврядування у сфері освіти. Робота відповідає затвердженій темі, виконана відповідно до завдання, мету дослідження досягнуто.

У випускній кваліфікаційній роботі на основі праць у сфері освітньої діяльності органів місцевого самоврядування, інформації з офіційного сайту Петриківської ОТГ та Законів України у сфері освіти та децентралізації влади було визначено повноваження та обов'язки органів місцевого самоврядування у сфері освіти, а також проаналізовано кращі практики та досвід в оптимізації системи освіти на локальному рівні. Було проведено SWOT – аналіз розвитку освіти у Петриківській ОТГ та оцінено ефективність роботи органів місцевого самоврядування у сфері освіти в Петриківській об'єднаній територіальній громаді. Було визначено наявні проблеми та виклики у сфері освіти у Петриківській ОТГ, за результатами SWOT-аналізу розроблено дорожню карту підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти.

У процесі дослідження здобувач продемонстрував достатній рівень володіння методологією наукових досліджень, вміння використовувати сучасні методи оброблення інформації.

Випускна кваліфікаційна робота Кривобок Є.О. виконана у повному обсязі, відповідає встановленим вимогам та рекомендується до захисту з позитивною оцінкою.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту) _____
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Дьяченко Ольга Володимирівна _____
(підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студентки Кривобок Єлизавети Олександрівни може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник проектної групи (гарант освітньої програми): Дьяченко О.В. _____
(підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Н.Л. _____
(підпис)

«19» листопада 2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ.....	10
1.1 Повноваження та обов’язки органів місцевого самоврядування у сфері освіти.....	10
1.2 Кращі практики та досвід в оптимізації системи освіти на локальному рівні.....	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ.....	22
2.1. SWOT – аналіз розвитку освіти у Петриківській ОТГ.....	22
2.2. Оцінка ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об’єднаній територіальній громаді.....	29
Розділ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В СФЕРІ ОСВІТИ.....	40
3.1. Наявні проблеми та виклики у сфері освіти у Петриківській ОТГ.....	40
3.2. Розроблення дорожньої карти підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти.....	44
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	54

ВСТУП

Існує чіткий і міцний зв'язок між правами людини та місцевою владою. Під час виконання своїх функцій місцева влада приймає рішення, пов'язані, зокрема, з освітою, житлом, охороною здоров'я, охороною навколишнього середовища та правопорядку, які безпосередньо пов'язані з реалізацією прав людини.

У такий спосіб органи місцевого самоврядування обумовлюють ситуацію з дотриманням прав людини, посилюючи чи послаблюючи можливості їх реалізації в територіальній громаді.

Щоденно місцеві чиновники несуть відповідальність за широке коло питань, пов'язаних із правами людини. Проте ця робота рідко сприймається як реалізація прав людини владою, громадськістю.

Справжній вплив на права людини реалізується саме на місцевому рівні. Права людини в компетенціях місцевого самоврядування відповідають традиційній тристоронній типології зобов'язань держави щодо прав людини, а саме: обов'язок поважати, обов'язок захищати, обов'язок виконувати. При цьому обов'язок дотримуватися означає, що місцеві посадовці не повинні порушувати права людини власними діями. Це вимагає від місцевого уряду утримання від втручання у здійснення прав та свобод усіх осіб, що належать до її юрисдикції.

Актуальність теми. Актуальність обраної теми полягає в тому, що сучасні реформи, які переживає наше суспільство, спрямовані на забезпечення стабільності та економічний розвиток. Серед основних реформ – децентралізація, яка сприятиме ефективному управлінню в галузі освіти органами місцевого самоврядування, а також підвищенню якості освіти на всіх рівнях, адаптації системи освіти до сучасних вимог. Вивчення тенденцій та особливостей розбудови освіти, удосконалення системи управління освітою в інших країнах, має важливе значення для реформування освіти України, надає можливості для прогнозування, визначення ймовірних ризиків, а також для ефективного управління освітою на місцевому рівні. У процесі реалізації реформ особливої актуальності набуває досвід зарубіжних країн, які успішно вирішують проблеми в освіті та управлінні нею.

Організація роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти є досить актуальною та популярною темою серед сучасних наукових діячів, таких як: Білик І. [11], Грекова І.[13], Застрожнікова І.В.[16–18], Линьова І.[19], Лихач Ю. [20], Терент'єва О. [30], Шаповалова І.Б. [32] та багато інших.

Метою роботи є обґрунтування особливостей організації роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти, проведенні практичного аналізу організації роботи Петриківської ОТГ в сфері освіти, а також визначення можливих шляхів реалізації вдосконалення процесу роботи органів місцевого самоврядування в даній сфері.

Відповідно до поставленої мети, можна виділити наступні завдання:

- визначення повноважень та обов'язків органів місцевого самоврядування у сфері освіти;
- аналіз кращих практик та досвіду в оптимізації системи освіти на локальному рівні;
- проведення SWOT – аналізу розвитку освіти у Петриківській ОТГ;
- оцінка ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об'єднаній територіальній громаді;
- визначення наявних проблем та викликів у сфері освіти у Петриківській ОТГ;
- розробка дорожньої карти підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти;
- формування висновків.

Об'єктом дослідження є процес організації роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні аспекти організації роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти.

Методи дослідження: теоретичного узагальнення (у процесі узагальнення наукових визначень теоретико-методологічних засад діяльності органів місцевого самоврядування у сфері освіти), систематизації (у процесі зведення різних наукових поглядів до загального визначення поняття діяльності органів місцевого

самоврядування у сфері освіти), методи аналізу (у процесі, поглиблене вивчення об'єкта роботи та його ознак) та синтезу (у процесі поєднання конкретного знання про предмет дослідження, його складових і властивостей і їх загальне відображення у вигляді взаємопов'язаної системи), індукції (у процесі аналізу діяльності органів місцевого самоврядування у сфері освіти та їх впливу на діяльність ОТГ), опитування (у процесі визначення основних проблемних питань у діяльності ОТГ, зокрема у сфері освіти), анкетування (у процесі визначення рівня ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об'єднаній територіальній громаді).

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних та зарубіжних науковців у сфері освітньої діяльності органів місцевого самоврядування, інформація з офіційного сайту Петриківської ОТГ, Закони України у сфері освіти та децентралізації влади, періодична преса та інформація з електронних ресурсів (мережі Internet).

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел з 34 найменувань. Матеріали роботи містять 3 рисунки та 7 таблиць. Загальний обсяг роботи складає 57 сторінок комп'ютерного тексту, основної частини – 48 сторінок.

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження була опублікована наукова стаття «Особливості реалізації державних проектів і програм» // Публічне управління та адміністрування в умовах суспільних трансформацій : зб. наук. ст. студ. відп. ред. Н. Л. Новікова. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. – С. 127-131. Також була опублікована наукова стаття «Foreign experience in local education management» // Публічне управління та адміністрування на сучасному етапі державотворення : зб. наук. ст. ред. Н. Новікова, Г. Пятницька, І. Динник, З. Живко, Ю. Головня, Н. Пойда-Носик, Чай Чінг Тан, Панкай Срівастава. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. – С. 116-117.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ

1.1. Повноваження та обов'язки органів місцевого самоврядування у сфері освіти

Освіта є основою інтелектуальної, духовної та матеріальної культури особистості, запорукою соціалізації в суспільстві і добробуту та розвитку кожної окремої людини як складової та суспільства в цілому [20, с. 4].

Інтелектуальний, економічний, творчий та культурний потенціал українського народу реалізується шляхом підвищення рівня освіти громадян, що в свою чергу забезпечує сталий розвиток України та її європейський шлях розвитку [1].

Система управління освітою в Україні діє за допомогою специфічної організаційної структури, на яку має вплив регіональна адміністративна структура, розподіл повноважень між органами місцевої влади та держави.

Відповідно до ст. 11 Закону України «Про освіту» Міністерство освіти і науки України є органом державної виконавчої влади, який здійснює керівництво у сфері освіти.

До обов'язків Міністерства фінансів, Міністерства економіки та Міністерства соціальної політики належать заробітні плати та соціальні виплати вчителям.

Цим законом проводиться регулювання суспільних відносин, які формуються у процесі реалізації права кожного громадянина країни на отримання освіти, та встановлюються права та обов'язки представників влади на державному чи місцевому рівні щодо забезпечення реалізації даного права [1].

Сьогодні в освіті існує три рівні управління: національний, регіональний та районний (рис. 1.1).

Повноваження представників влади на державному чи місцевому рівні щодо забезпечення реалізації права кожного громадянина на освіту представляють

собою набір прав та обов'язків щодо виконання функцій забезпечення якості, доступності освіти та належного рівня її отримання [25].

В умовах децентралізації матеріально-технічна відповідальність за навчальний процес перейшла до місцевої влади. Реалізація основних функцій держави у сфері освіти покладається на облдержадміністрації та обласні відділи освіти [23].

Обов'язки органів місцевого самоврядування – фінансувати та забезпечувати соціальний захист дітей, визначати мережу навчальних закладів, а також вести облік та контролювати їх діяльність.

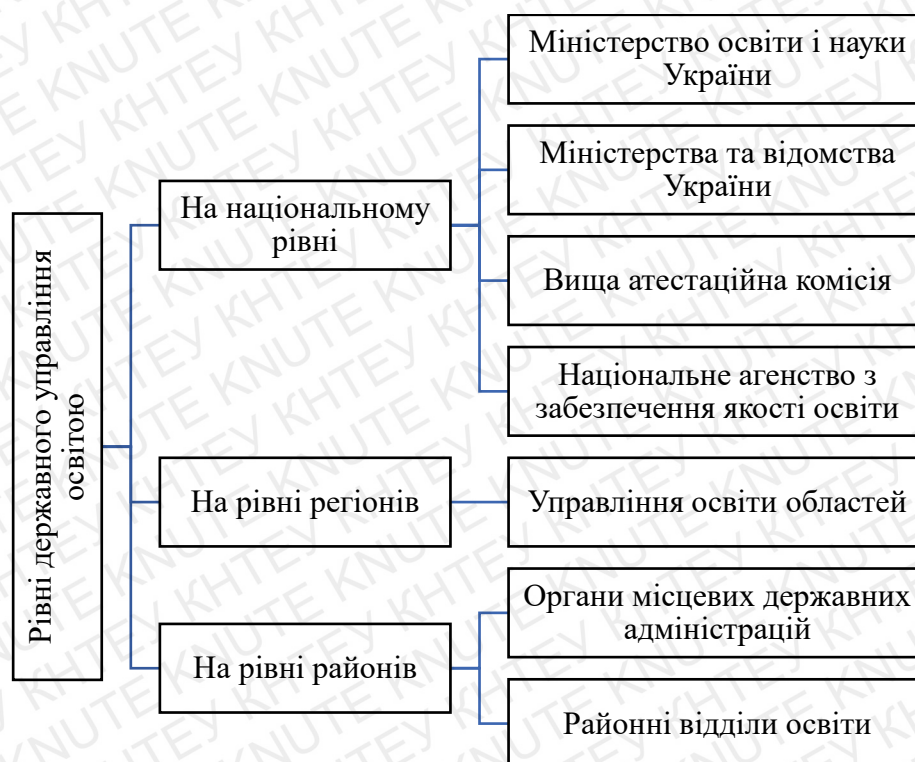

Рис. 1.1. Рівні державного управління України у сфері освіти [25]

Освіта – одна з головних проблем переважної більшості людей в суспільстві. За даними державного веб-порталу за 10 місяців 2020 року, у структурі видатків місцевого бюджету середні витрати на сектор «освіта» становлять 40-45%, а в деяких регіональних громадах вони досягають 50-70% [30].

Тому для створення ефективної системи управління освітою та оптимізації її витрат необхідно сформувати ефективний орган управління освітою [13, с. 66].

Узагальнені повноваження та завдання органів державного управління України у сфері освіти представлено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

**Узагальнені повноваження та завдання органів державного управління
України у сфері освіти [25]**

Орган державного управління України у сфері освіти	Повноваження та завдання
Міністерство освіти і науки України	Розробка державної політики у сфері освіти, державний нагляд за закладами освіти, визначення напрямків розвитку освітньої системи
Міністерства та відомства України	Забезпечення процесу фінансування діяльності та нагляд за дотриманням умов праці освітнього персоналу та його соціального страхування і забезпечення
Національне агентство з забезпечення якості освіти	Формування вимог до системи забезпечення якості вищої освіти, розробка положень про акредитацію освітніх програм, аналіз якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів, надає ліцензії на провадження освітньої діяльності.
Вища атестаційна комісія	Реалізація державної політики у галузі атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації та ін.
Управління освіти областей	Реалізація державної політики у сфері освіти, забезпечення якості освіти, планування діяльності та розширення мережі закладів освіти в області
Органи місцевих державних адміністрацій	Забезпечення реалізації державної політики у сфері освіти на рівні місцевого самоврядування
Районні відділи освіти	Забезпечення доступу до освіти для всіх громадян, врахування їх освітніх можливостей та потреб.

Органами місцевого самоврядування створюються належні умови для забезпечення дошкільної освіти:

— за допомогою формування та підтримки розвитку мережі навчальних закладів;

- за допомогою підготовки кадрів, які будуть проводити навчальну діяльність;
- за допомогою фінансової та організаційної підтримки.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування створюють умови для гарантування прав та можливостей осіб з особливими потребами здобувати освіту на всіх рівнях освіти з урахуванням їх індивідуальних потреб, здібностей та інтересів [1].

Обов'язок місцевої влади – гарантувати право на освіту, підтримуючи систему освіти у належному стані. Внутрішні механізми захисту прав людини, такі як омбудсмени або спеціалізовані анти дискримінаційні агентства, можуть бути створені для дотримання прав громадян про дискримінацію.

Місцеві органи влади повинні сприяти порозумінню та повазі прав людини всіх осіб, що перебувають під їх юрисдикцією, зокрема шляхом освіти, навчання та міжкультурного спілкування [32, с. 110].

Організаційна структура органу місцевого самоврядування – це повноваження, встановлені законом, населення громади, і найголовніший показник для формування органу управління освітою – кількість навчальних закладів.

З огляду на це, орган управління освітою також може відрізнятися за своєю структурною формою. Це може департамент, управління, або відділ.

Орган управління освітою може відрізнятися за назвою, кількістю персоналу та наявністю додаткових зовнішніх засобів (наприклад приміщення).

Законодавство надає органам місцевого самоврядування право не лише визначати організацію органу управління, а й методи організації управління у сфері освіти загалом [29].

Повноваження органів місцевого самоврядування в галузі освіти представлено на рис. 1.2.

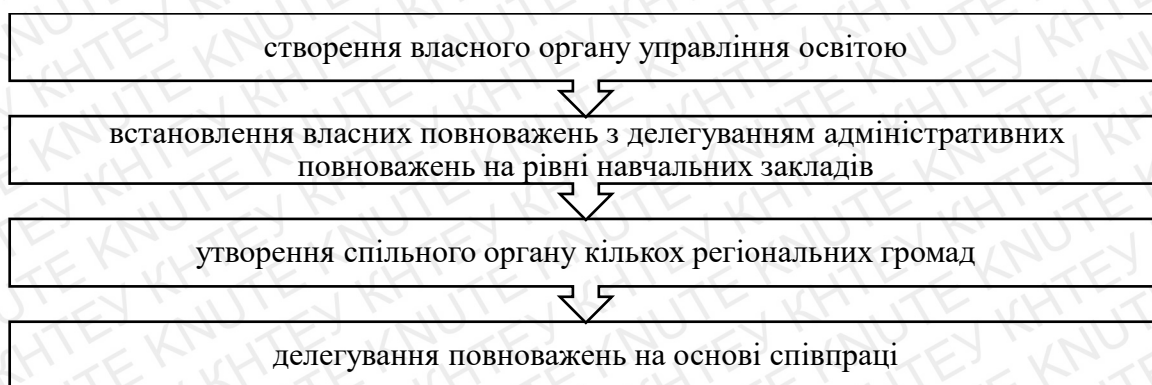

Рис. 1.2. Повноваження органів місцевого самоврядування в галузі освіти [30]

Також відрізняють таке поняття як громадське самоврядування сфери освіти.

Дане поняття представляє собою можливість громадським об'єднанням або іншим суб'єктам господарювання, які мають статус інститута громадянського суспільства, та установчими документами яких передбачено діяльність у сфері освіти, вирішувати питання щодо забезпечення освіти або соціального захисту населення [23].

У сфері освіти виконавчі органи сільських, селищних та міських рад мають спеціальні (самоврядні) та делеговані повноваження.

До спеціальних повноважень (самоврядування) у сфері освіти належать:

1. управління закладами освіти та охорони здоров'я;
2. забезпечення повної загальної середньої та професійної освіти у державній та муніципальній середній освіті, професійно-технічних училищах, у вищих навчальних закладах, створення необхідних умов для навчання дітей та молоді, та розвитку їх здібностей, та трудового навчання, профорієнтації, продуктивної праці учнів.

До делегованих повноважень у сфері освіти належать:

1. забезпечення пільгового проїзду для учнів, учнів, студентів та вчителів до місця навчання та додому у порядку та розмірі, визначених місцевою владою, за рахунок відповідних місцевих бюджетів;
2. організація медичної допомоги та харчування у навчальних закладах;
3. гарантування доступності та безкоштовної освіти в межах наданих повноважень та можливість здобуття освіти державною мовою та у межах

території,

4. організація роботи з підвищення кваліфікації працівників;
5. надання допомоги випускникам;
6. створення умов для самоосвіти.

1.2. Кращі практики та досвід в оптимізації системи освіти на локальному рівні

Концепція сучасної освіти до 2027 року передбачає реформування трьох напрямків професійної підготовки: управління та децентралізації фінансування, підвищення якості професійної освіти та посилення зв'язків з ринком праці.

Уряд затвердив 179 стандартів професійної (професійної) освіти, розроблених за принципом навчання на основі компетентностей.

Відкриті нові заклади дошкільної освіти (у тому числі приватні), а також створено більше місць у існуючих дошкільних закладах. В Україні з 2017 по 2019 рік було створено 71 675 додаткових місць для дошкільнят.

Додаткові місця продовжують створюватись навіть у важкі часи пандемії: понад 3000 додаткових місць у першій половині 2020 року.

Існує тенденція до зменшення навантаження на дошкільні заклади. За даними Державної служби статистики, 100 місць використовуються для навчання 105 дітей (проти 108 у 2018 році).

Лібералізовано вимоги щодо відкриття та роботи приватних дошкільних закладів (шляхом внесення змін до Ліцензійних умов навчальної діяльності).

Тепер дошкільні заклади мають право укладати договори з юридичними особами або індивідуальними підприємцями про надання послуг харчування та медичного обслуговування дітей.

На рис. 1.3 представлено кількість місць у відкритих закладах дошкільної освіти в Україні за 2017-2019 роки та за 1 половину 2020 року.

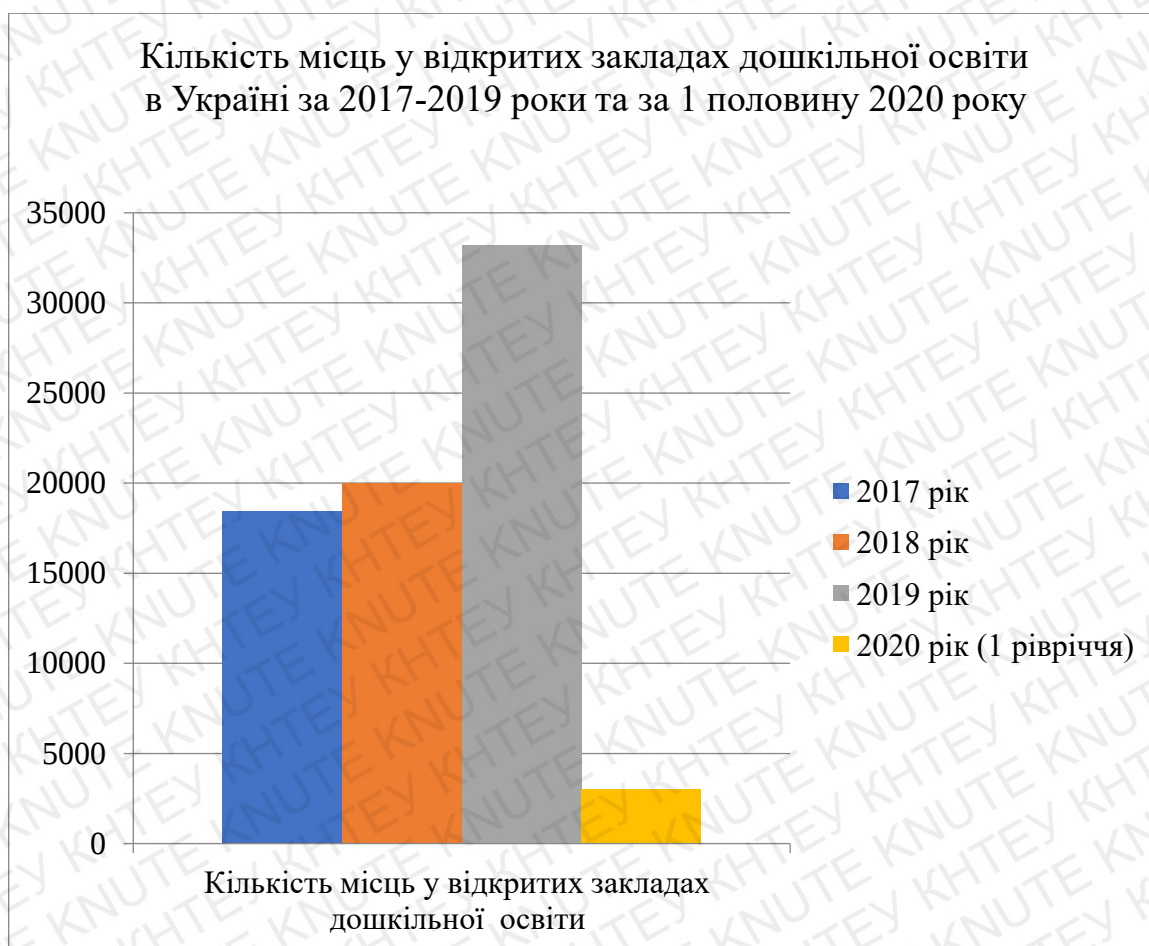

Рис. 1.3. Кількість місць у відкритих закладах дошкільної освіти в Україні за 2017-2019 роки та за 1 половину 2020 року [7]

Дошкільні заклади можуть запрошувати як педагогів, так і інших спеціалістів, які мають належну кваліфікацію та знання для надання послуг під час навчального процесу.

За останні два роки кількість дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних дошкільних групах, зросла в 2,1 рази (до 4681 дитини на 01 січня 2020 року) [7].

Дніпропетровська область – один із лідерів у впровадженні реформи [21].

У новостворених об'єднаних територіальних громадах школам і дитсадкам приділяється більше уваги – перш за все оновлюється матеріально-технічна база.

Акцент робиться на оптимізації шкільної мережі та планах будівництва нових навчальних закладів, що дозволить підвищити якість освіти в громаді та додасть можливості для розвитку дітей.

Незважаючи на те, що оптимізація є однією з найбільш дискусійних частин реформи, велика кількість громад рухається саме таким шляхом.

Зокрема, в області створено 47 опорних закладів загальної середньої освіти (восьме місце серед областей України), із них 33 заклади – у об'єднаних територіальних громадах (друге місце в країні).

Взірцем децентралізації в освітній сфері на Дніпропетровщині стала Солонянська опорна школа в Солонянській селищній раді об'єднаної територіальної громади, куди дітей підвозять з 14 навколишніх сіл.

Дорожні незручності компенсовані оснащеними кабінетами, у яких є можливість виконувати лабораторні роботи та досліди, спортивним обладнанням, простором для відпочинку та розвитку [33, с. 24].

Слобожанська об'єднана територіальна громада Дніпропетровської області створена в 2015 році. На її території проживають 14 423 особи, з них 2 706 – діти, зокрема 1 529 – діти шкільного віку. В громаді функціонують 3 школи та 3 дошкільні заклади освіти.

Саме тому в Слобожанській громаді було прийнято рішення створити власний орган управління освітою. Це надало можливість реалізувати власні плани та заходи, спрямовані на підвищення якості освіти, зокрема досягнуто таких результатів:

- затверджено програму розвитку освіти;
- розроблено та впроваджено механізм надання методичних послуг;
- ініційовано та надано фінансову автономію 3 школам і 4 дошкільним навчальним закладам;
- організовано центр позашкільної освіти, що надає послуги для 1 320 вихованців за 11 напрямками;
- укладено договори про співпрацю з дніпропетровськими вищими закладами освіти, що сприяло підвищенню активності та результативності участі дітей у конкурсах та олімпіадах.

Балтська міська об'єднана територіальна громада, що знаходиться на Одещині, налічує 28 населених пунктів, у 18 з них є загальноосвітні заклади освіти.

На її території проживають 78% населення Балтського району, зокрема 4 039 дітей, із них 2 993 навчаються в школі.

Зважаючи на це, а також на кадровий потенціал громади, було прийнято рішення про створення власного органу управління освітою. Це дало можливість уже за перший рік роботи досягти таких результатів:

- створено методичні кабінети;
- надано фінансову автономію 3 закладам освіти;
- проведено контрольний зріз знань і сформовано вихідну базу даних для оцінювання якості надання освітніх послуг, розроблено комплекс заходів з усунення виявлених недоліків;
- реалізовано заходи з розвитку дошкільної та позашкільної освіти, зокрема організовано гурткову роботу за парціальною програмою Т. М. Шкваріної «Англійська мова з п'яти»;
- реалізовано цикл заходів щодо формування культурно-гігієнічних навичок;
- впроваджено практику співпраці бібліотекарів із вихованцями ДНЗ;
- розроблено план оптимізації шкільної мережі [11, с. 11].

Розглянемо закордонний досвід щодо роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти.

Протягом практично 30 років функціонування сучасної системи організації місцевого самоврядування в Польщі десятки, а може й сотні об'єктів місцевого самоврядування розробили багато власних рішень у сфері освіти, які можна оцінити як гарні практики, тобто як такі, що увінчались успіхом і можуть слугувати прикладом для інших.

База гарних практик є спільним проектом трьох асоціацій об'єктів місцевого самоврядування Польщі – Асоціації сільських громад Польщі, Асоціації міст Польщі та Асоціації районів Польщі, який реалізується від 2007 року.

Ця база є місцем накопичення гарних та перевірених рішень у сфері вдосконалення управління публічними послугами і розвитку територіальних громад, в тому числі – в сфері освітнього розвитку [4].

На сьогодні база включає понад 400 стандартизованих і відповідних

прийнятій методології описів практик, що структуровані в кілька розділів.

Описи практик постійно перевіряються і актуалізуються з точки зору практичних аспектів та контактних даних. 55-ть практик із цієї бази стосуються сфери освіти.

Найбільша кількість гарних практик стосується передачі громадою дошкільних закладів та шкіл на утримання громадським організаціям.

Відповідно до законодавства про систему освіти, є можливим передача об'єктами місцевого самоврядування прав утримання школи фізичній чи юридичній особі, іншій ніж місцеве самоврядування, на підставі угоди.

Передані школи є школами публічними, безплатними для учнів та доступними для всіх.

Нагляд за якістю навчання в них здійснює куратор освіти, а власником шкільного об'єкта і надалі залишається об'єкт місцевого самоврядування.

Громада Мурована – громада (місько-сільська громада – в центрі громади розташоване місто, навколо – сільські території), розташована в Познанському районі Великопольського воєводства.

Площа громади – 172,08 км² (45% – сільськогосподарські території, 46% – ліси), населення – 16 794 особи.

Громада включає 38 населених пунктів, що складають 20 солецтв (солецтво – аналог українських старостинських округів).

У громаді, завдяки оптимізації і приватизації мережі дошкільних закладів, вдалося забезпечити всім дітям дошкільного віку місця в дошкільних закладах або доступ до інших форм дошкільного виховання.

Сьогодні на території громади функціонує 5 публічних дошкільних закладів, 2 непублічних заклади та 4 дошкільних клубів.

Попри те, що всі дошкільні заклади утримуються не територіальні громад, вони і надалі залишаються публічними, а також безоплатними (якщо в них реалізується базова програма).

Громада шукала різні форми та рішення, які б могли забезпечити всім дітям дошкільні опіку і виховання. Свою діяльність громада зосередила на забезпеченні

дошкільної освіти для дітей, що проживають у сільських територіях та підвищенні якості управління дошкільними закладами, розташованими на території громади.

Приватизацію дошкільних закладів було розпочато в 2001 році. В результаті утримання 3-х публічних дошкільних закладів було передано фізичним особам, а ще один (також публічний) – Фондації «Допомога сільським дітям».

Наступним кроком стала розробка в 2004 році проекту з назвою «Якщо немає садочка», в рамках якого передбачалося створення дитячих дошкільних клубів у 4 селах. Протягом 2007-2008 років було реалізовано за рахунок коштів з європейських фондів і у співпраці з Фондацією «Родинна Познань» проект «Наш садочок», метою якого було відкриття дошкільного клубу в селі Раковня, який працював протягом 12 місяців.

Після завершення проекту організацією дошкільної освіти в селі Раковня зайнялася місцева громадська організація – Товариство друзів Раковні. Фондація «Родинна Познань» долучилася також і в 2009 році до реалізації проекту «Твій садочок», що також отримав європейське фінансування.

Ефектом від такої співпраці стало відкриття дошкільних клубів у трьох селах: Бодушево, Бяленжин, Ухорово.

В 2009 році було відкрито дошкільний заклад в селі Длуга Госліна з філіалом, розташованим у селі Бяленжин, який від 1 вересня 2009 року утримує Товариство «Маленьке – прекрасне», яке було створено представниками громадськості обох сіл.

Мурована Госліна як об'єкт місцевого самоврядування сьогодні не утримує жодного дошкільного закладу, але забезпечує повсюдний доступ до дошкільної освіти. Громада є організатором освітніх послуг, а відповідно до принципів субсидіарності ці послуги реалізують різноманітні інституції.

Ефектом від таких змін є забезпечення повсюдного доступу до дошкільної опіки та краща якість послуг.

Із вищенаведених прикладів зрозуміло, наскільки важливу роль, особливо в малих сільських населених пунктах, відіграє співпраця органів місцевого самоврядування, громад та громадських організацій в процесі передачі їм

утримання так званих малих шкіл, що забезпечує такі школи від закриття, а також в підтримці таких організацій в формі місцевих дотацій.

Наявний рівень діяльності громадських організацій в Польщі як суспільного оточення шкіл є таким: у Польщі зареєстровано понад 80 тисяч громадських організацій: 11 тисяч фондів та 72 тисячі товариств (без врахування осередків Добровільних пожежних дружин) [31, с. 72].

Незважаючи на різноманіття концепцій до управління освітою в зарубіжних країнах, багатьом з них притаманні загальні риси: децентралізація та демократизація управління, розширення автономії вищих навчальних закладів з одночасним посиленням їх підзвітності та відповідальності перед суспільством, рух в бік ринкових моделей організації, управління і фінансування освіти.

Законодавство зарубіжних країн виходить з необхідності чіткого поділу повноважень в галузі освіти між органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

Так, загальнодержавні органи влади наділяються там тільки повноваженнями з визначення загальної політики в галузі освіти, координації діяльності центральних органів виконавчої агентств, утворення регіональних і місцевих органів освіти.

Крім цього, вони здійснюють фінансову підтримку державного і приватного сектора освіти, а також частковий контроль за витрачанням фінансових коштів.

При цьому, незважаючи на те, що управлінські функції центральних і місцевих органів строго розмежовані, ряд одних і тих же питань, наприклад, фінансування, контролюються тими і іншими органами управління. Це пояснюється єдністю системи освіти в демократичних державах.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ

2.1. SWOT – аналіз розвитку освіти у Петриківській ОТГ

Петриківська сільська рада Дніпропетровського району Дніпропетровської області – це новоутворений орган місцевого самоврядування, до складу якого входять землі Петриківської, Єлизаветівської, Іванівської, Курилівської, Лобойківської, Хутірської, Чаплинської та Шульгівської обласних громад. Перші вибори депутатів сільської ради та голови села Петриківка відбулися 25 жовтня 2020 року.

Населення територіальної громади становить 24 879 громадян, з них міське населення – 7 290 громадян, а сільське – 17 589 громадян. Територіальна громада займає площу 834,9 км².

Адміністративним центром обласної громади є місто Петриківка, яке розташоване на лівому березі Дніпра за 64 км на північ від обласного центру міста Дніпра.

Основні характеристики освітньої сфери Петриківської ОТГ станом на 01.10.2021 р. представлено в табл. 2.1 [22].

Таблиця 2.1

Основні характеристики освітньої сфери Петриківської ОТГ станом на 01.10.2021 р. [22]

Показник	Значення
Чисельність населення, осіб	24879
з них дітей (дошкільнят та учнів)	3515
Кількість закладів дошкільної освіти	6
Кількість закладів загальної середньої освіти	11
Кількість закладів позашкільної освіти	2

Затверджений обсяг видатків на освіту територіальної громади на 2021 р.,

всього загальний та спеціальний фонди представлено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Затверджений обсяг видатків на освіту територіальної громади на 2021 р., всього загальний та спеціальний фонди [22]

Затверджений обсяг видатків на освіту	тис.грн.	сума
Освіта, у тому числі:	тис.грн.	135812,2
заклади загальної середньої освіти	тис.грн.	95870,5
заклади дошкільної освіти	тис.грн.	26202,1
заклади позашкільної освіти	тис.грн.	2287,7
дитячо-юнацькі спортивні школи (системи освіти)	тис.грн.	1376,8
центри професійного розвитку педагогічних працівників	тис.грн.	475,6
Інклюзивно-ресурсні центри	тис.грн.	2644,3
Інклюзивна освіта	тис.грн.	464,5

SWOT-аналіз – це інструмент, який використовується для оцінки сильних, слабких сторін, можливостей та загроз для будь-якого явища чи процесу.

Розробка SWOT-аналізу допомагає поглянути на процес або явище по - новому та з різних напрямків.

Сильні сторони – це позитивні фактори, які можна контролювати.

Слабкі сторони – це негативні фактори, які є неконтрольованими.

Можливості – це позитивні фактори поза контролем.

Загрози – це негативні чинники, які не піддаються контролю [6].

SWOT-аналіз розвитку освіти у Петриківській ОТГ призначений для:

- розуміння того, де освітній процес відбувається найбільш ефективно;
- визначення сфер вдосконалення;
- встановлення цілей стратегічного планування;
- оцінки доцільності нововведень.

Дослідження сильних, слабких сторін, можливостей та загроз може бути застосовано, коли для внесення змін потрібна глибока оцінка. Це може допомогти вивчити позитивні та негативні компоненти дистанційного навчання, а також допомогти у процесі вдосконалення та розвитку нових програм та можливостей

електронного навчання [9].

Сильні сторони дозволяють створити стратегію, яка допоможе відрізнити розвиток освіти у Петриківській ОТГ від інших ОТГ, можливості надають інформацію, яка дозволяє використовувати особливості освітнього процесу у діяльності закладів освіти, а інформація про слабкі місця та загрози допомагає керувати та/або усунути речі, які можуть загрожувати діяльності освітніх закладів.

Отже, SWOT – аналіз розвитку освіти у Петриківській ОТГ:

Сильні сторони:

- Широкий спектр освітніх програм, які задовольняють всі категорії дітей з різними освітніми потребами;
- Задоволення потреб міста та ОТГ у закладах дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти;
- Висококваліфіковані вчителі;
- Велика кількість угод, укладених про співпрацю з органами влади та організаціями області;
- Організація постійної взаємодії з містом, областю за допомогою конференцій, форумів та ін.;
- Висока ефективність та продуктивність праці педагогічного складу;
- гарний рівень матеріально-технічної бази забезпечення освітнього процесу в ОТГ.

Слабкі сторони:

- Недостатня мотивація здобувачів освіти;
- Недостатньо організований дистанційний навчальний процес;
- Недостатня інформаційна компетентність вчителів;
- Відсутність спроб організації викладання предметів іноземними мовами (недостатня кількість наукових та освітніх кадрів, здатних це зробити);
- Низький рівень фінансування видатків на заробітну плату освітнього штату.

Можливості:

- Залучення кваліфікованих фахівців, роботодавців та фахівців–практиків;
- Інтегрування в діяльність міжнародного досвіду дистанційної освіти;
- Можливість покращити навички вчителів у користуванні технологіями дистанційного навчання в навчальному процесі;
- Навчання людей з особливими освітніми потребами;
- Організація програм сертифікації та курсів підвищення кваліфікації для вчителів, вихователів та інші працівників;
- Можливість вивчення іноземних громадян за допомогою впровадження в освітній процес часткового викладання певних дисциплін іноземною мовою.

Загрози:

- Низький рівень ефективності дистанційного освітнього процесу;
- Вплив пандемії та її наслідків на освітній процес.

Отже, згрупуємо висновки в таблицю 2.3 SWOT-аналізу для Петриківської ОТГ.

Нажаль, у сільській освіті існує низка проблем. Якість освіти нижча, ніж у містах. Є школи з недостатньо укомплектованим персоналом, неефективною мережею, низьким рівнем логістики сільських шкіл, а іноді навіть немає кваліфікованих учителів. Формування об'єднаних регіональних громад – це можливість серйозної модернізації шкіл.

Впровадження прямих бюджетних відносин із громадами та зростання дохідної частини місцевих бюджетів дозволяють об'єднаним громадам модернізувати та зміцнити фізичну та технічну базу шкіл.

Нова українська школа, яка передбачає зміну моделі навчання, передбачає, що учень стає центром навчального процесу. Акцент робиться на формуванні компетентностей, характеру, цінностей та установок. Це досягається завдяки змінам у змісті освіти, впровадженню інтерактивних методів навчання, створенню нового навчального середовища та нової культури управління школою.

Таблиця 2.3

SWOT-аналіз якості освіти для Петриківської ОТГ

Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2
• Наявність інфраструктури для дошкільної та середньої освіти (наявність доріг та автобусів, які здійснюють доставку учнів та викладачів до закладів освіти); • Обслуговування та підтримка культурних та спортивних об'єктів (ремонт та обслуговування даних об'єктів за рахунок фінансування громади та області); Залучення субвенцій розвитку (капітальних видатків на будівництво, капітальний ремонт та реконструкцію об'єктів освіти в громаді); • Наявність сучасних систем зв'язку та мереж (мобільний зв'язок, Інтернет) для запровадження ефективної дистанційної освіти.	• Недостатньо розвинена дорожня інфраструктура (тротуари, вело доріжки та їх освітлення відсутні); • Незначні можливості для змістовного дозвілля та розвитку молоді (невелика кількість спортивних майданчиків та місць проведення дозвілля, з урахуванням кількості молоді).
Можливості	Загрози
1	2
• Суттєве збільшення фінансової підтримки держави (отримання грантів, субвенцій з державного бюджету на проекти розвитку, які можуть бути сформовані керівництвом громади та області); • Залучення меценатів для створення мережі соціальних та культурних закладів відповідно до потреб мешканців громади; • Максимальне використання навчальних закладів з метою економії коштів на реалізацію проектів місцевого економічного розвитку (закриття закладів освіти, які мають недостатню наповненість та переміщення учнів або вихованців в інші заклади).	• Державні органи делегують повноваження громадам, не надаючи достатніх фінансових ресурсів для їх реалізації.

Ситуацію із середньою освітою у сільській місцевості України та зокрема в Петриківській ОТГ можна охарактеризувати 13 проблемними факторами.

1. Велика кількість сільських шкіл не має достатнього персоналу та не може забезпечити якісну освіту для дітей шкільного віку. Порівняння узагальнених результатів підсумкової державної атестації у вигляді зовнішнього незалежного

оцінювання показує, що рівень знань учнів сільської школи майже вдвічі нижчий за рівень знань учнів міської школи з таких ключових предметів, як «Українська мова та література» та «математика». Середня кількість балів ЗНО учнів в Петриківській ОТГ з математики – 137 балів, з української мови – 154 бали. При цьому, середній бал в Україні 141 та 153 відповідно з математики та української мови.

2. Заняття з низьким вмістом (характерне для невеликих шкіл) не дозволяють дітям розвивати компетентності, важливі для сучасного глобалізованого суспільства, такі як: навички ефективного спілкування, вміння працювати в команді, активність у конкурентному середовищі та готовність до безперервного навчання, що диктується динамічними змінами на ринку праці.

3. Застаріла архітектура та неекономічність шкільних будівель ОТГ, технічне погіршення інфраструктури. Як наслідок, адміністрації шкіл більше займаються вирішенням інфраструктурних проблем, ніж керуванням навчальним процесом.

4. Значна частина видатків (більше 40%) бюджету громади використовується для надання освітніх послуг. Невеликі школи є найдорожчими приміщеннями (з розрахунку на одного учня). Зайві витрати на утримання позбавляють громаду можливості реінвестувати у розвиток шкіл, які надають якісні освітні послуги, і, як наслідок, якісні знання учнів.

5. Система освіти є одним з найбільших роботодавців у сільській громаді, забезпечуючи близько 20-25% постійних робочих місць. Тому закриття (реорганізація) шкіл, де не вистачає персоналу (через неможливість утримання бюджету та забезпечення якості освітніх послуг) викликає соціальну напругу у вчителів.

6. Необхідність покращити шкільну мережу, знизити рівень середньої школи та перевести учнів, що селяни помилково пов'язують зі зникнення їхнього села. Зрозуміло, що питання про закриття чи пониження рівня освіти до статусу початкової школи є неминучим наслідком тривалої економічної депресії в цьому регіоні, безробіття та стрімкого скорочення населення ОТГ в цілому.

7. Сільські школи розташовані на значній відстані одна від одної, а погана

якість доріг в Петриківській ОТГ призводить до проблем із безпекою учнів та погіршення технічного стану шкільних автобусів, що, у свою чергу, обмежує можливості ефективного покращення шкільної мережі на основі «підтримки школи».

8. Невелика кількість вчителів у малих школах ОТГ не сприяє виникненню творчого професійного розвитку, що, у свою чергу, обмежує розвиток педагогічних інновацій у сільських школах та впровадження нових форм і методів навчання.

9. Низькі зарплати вчителів є причиною вимушеного використання позаурочного часу для роботи у підсобних господарствах з метою поліпшення фінансового становища їх сімей. Таким чином, вчителі в сільській місцевості вимушені виконувати низькопродуктивні фізичні роботи замість підвищення своєї професійної майстерності.

10. Викладання багатьох предметів неспеціалізованими вчителями призводить до зниження якості навчальних матеріалів, неможливості надання повної спеціалізованої освіти учням загальноосвітньої школи, а отже, зниження якості знань учнів.

11. Слабка мотивація працювати у сільських школах серед випускників освітніх університетів зумовлена високою часткою вчителів пенсійного віку та обмеженою можливістю місцевої влади наймати більш кваліфікованих вчителів.

12. У систему позакласної роботи в основному входять діти районних центрів. Діти у віддалених селах не беруть участі у позашкільних заходах через поганий громадський транспорт та погану якість доріг.

13. Економічне становище більшості сільського населення Петриківської ОТГ не дозволяє їм переїжджати до благополучних міст, де населення має кращий доступ до освітніх послуг. Це означає, що сільське населення можна вважати вразливою групою, і держава повинна негайно розробити та впровадити комплекс заходів для вирішення цих питань [27, с 9].

2.2. Оцінка ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об'єднаній територіальній громаді

На відміну від обласних державних адміністрацій, органи місцевого самоврядування регіональних громад є автономними та мають усі повноваження, у тому числі у сфері управління освітою. Але серйозним викликом є їх інституційна слабкість.

Окрім отримання бюджетних преференцій та адміністративних повноважень, органи місцевого самоврядування також повинні взяти на себе складне завдання та відповідальність за створення ефективної системи управління освітою [24].

На тлі зростання вимог до якості та справедливості в освіті, зростання тиску на підзвітність та прозорість від громадськості, тенденція до більшої децентралізації та автономії школи та необхідність інтеграції знань спричинили зростання інтересу до оцінювання якості освіти. Багато країн запровадили широкий спектр заходів для оцінки учнів, вчителів, керівників шкіл та систем освіти. Ці інструменти необхідні для кращого розуміння того, наскільки добре навчаються учні, для надання інформації батькам та суспільству в цілому, а також вдосконалення діяльності закладів освіти [8].

Отже, оцінку ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об'єднаній територіальній громаді пропонується провести на основі експертної оцінки таких показників, які зазначені в «Методичних рекомендаціях з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти» [3]:

- аналіз умов для навчання та роботи, які забезпечують участь учасників у навчальному процесі;
- аналіз постійного зворотного зв'язку від учасників освіти щодо якості освіти та своєчасне реагування на виявлені проблеми;
- аналіз обґрунтованих адміністративних рішень, спрямованих на підвищення якості освіти та освітньої діяльності.

- аналіз процесу вдосконалення освітнього середовища, системи оцінювання учнів, педагогічної діяльності та процесів управління навчальним закладом;
- аналіз прозорості навчальних закладів.

Під умовами для роботи та навчання розуміють: облаштування початкових класів відповідно до вимог «Нової української школи», харчоблоків та туалетів, їдалень, спортивних та актових залів, будівель та майданчиків, що належать ОТГ; відповідність санітарно-гігієнічним вимогам та готовність працювати в умовах карантину.

Проаналізувавши сайт «Державні закупівлі онлайн» можна зробити висновок, що Управління освіти, молоді та спорту Петриківської селищної ради проводить заходи з матеріально-технічного переоснащення закладів освіти, а саме:

- придбано комплект меблів для оснащення кабінету, стінку комбіновану для навчального кабінету початкової школи, комплект стіл вчителя з тумбою помічником до столу вчителя, комплект шафа для посібників чотирьохдверна з полицею кутовою та ін.;
- проведено капітальний ремонт покрівлі будівель;
- закуповуються портативні комп'ютери;
- проводиться поточний ремонт приміщень ліцеїв;
- проводиться поточний ремонт у їдальнях та кухнях [26].

Досвід показав, що в контексті дистанційного навчання молодшим школярам потрібні більш детальні пояснення та зворотний зв'язок. Негативна оцінка може не дати достатньої кількості інформації учням, але після пояснення, чому вона була отримана, учень зможе поміркувати над своїми помилками.

Завдяки розвитку внутрішньої ефективної системи забезпечення якості освіти та регулярного самооцінювання, яке досягається за допомогою зворотного зв'язку школа може:

- підвищувати якість освітніх послуг та забезпечення впевненості у результатах навчання;
- отримувати постійний зворотній зв'язок від учасників освітнього процесу про якість освіти, для своєчасного реагування на ризики;

- постійно вдосконалювати освітнє середовище, систему оцінювання учнів, педагогічної діяльності та процесів управління;
- забезпечити прозорість шкільної діяльності та підготуватися до змін в інтересах учасників освітнього процесу [34].

На базі навчальних закладів створено постійно діючі комітети з допомоги здобувачам освіти, які не мають постійного доступу до мережі Інтернет для проведення дистанційного навчання. Для цього такі здобувачі освіти формуються у групи, які забезпечуються технічними засобами на період навчання.

За відсутності доступу до мережі Інтернет, викладачі проводять навчання у телефонному режимі.

Постійний зворотній зв'язок щодо оцінки якості освіти в ОТГ проводиться за допомогою систематичного анкетування батьків та викладачів. Результати анкетування згруповуються та приймаються до уваги.

Державне управління освітою та громадське самоврядування у сфері освіти підвищує довіру населення до органів місцевого самоврядування, підтверджує легітимність органів влади та їх рішень.

Стратегічний підхід до управління освітою має сприяти переходу від енергоємного «процесу гасіння пожеж» (вирішення існуючих чи виникаючих проблем) до обґрунтованих управлінських рішень у довгостроковому розвитку якісної освіти та плануванні змін, які принесуть користь розвитку громади та самому суспільству.

Формування стратегії розвитку освіти є обов'язковою умовою формування дієздатної освітньої мережі, і вона має бути частиною стратегічного плану розвитку громади, оскільки здатна освітня мережа є невід'ємною частиною спроможності місцевої громади.

Адміністрація закладу вживає заходів щодо створення безпечних та комфортних умов навчання. Зокрема, зона для учнів 1-4, 5-9, 10-11 класів поділена, огорожена, освітлена ввечері та вночі та недоступна для сторонніх.

Перед входом у будівлі є пандус, є контрастна табличка для першого та останнього кроків по сходам.

Освітній простір стимулює формування базових компетентностей учнів та стимулює дітей до навчання та розвитку, що підтверджується результатами моніторингу освітнього середовища. У коридорах закладів є телевізори, які транслюють відеофільми, освітні проекти, створені старшокласниками на факультативах та під час занять, а також картинки та плакати, що пропагують здоровий спосіб життя.

Формули, таблиці множення та правила орфографії з'являються на підлогах коридорів, класів та сходинок. Для забезпечення руху учнів на кожному поверсі розміщено гімнастичний інвентар.

Класи початкової школи та більшість класів для учнів 5-11 класів мають інтерактивне обладнання. Загалом, переважна більшість вчителів (83,1%) задоволені навчальним середовищем та умовами праці.

Туалети обладнані кабінками, є окремі кімнати для дівчаток, хлопчиків та вчителів. В закладах освіти є бібліотеки для забезпечення навчально-пізнавальної діяльності учнів

Інформація про події публікується на веб-сайтах закладів.

Учасники навчального процесу дотримуються вимог охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Комп'ютери оснащені технічними засобами та інструментами для контролю безпечного користування Інтернетом.

Навчальні заклади розробили план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу.

Крім того, у початковій школі були розроблені класні правила, які уточнюються, викладаються в інформаційних куточках та використовуються під час навчального процесу.

В Петриківській ОТГ проводиться належна робота з адаптації та інтеграції учнів до навчального процесу, а вчителів – до професійної діяльності.

Слід зазначити, що адміністрація шкіл разом із батьківською громадою доклали максимум зусиль для створення комфортних умов для навчання та виховання дітей шкільного та дошкільного віку.

Закони України «Про освіту» [1] та «Про місцеве самоврядування в Україні» [2] регулюють регіональну владу, міські ради та ради ОТГ у сфері освіти та виявлення громади, повністю відповідальної за надання освітніх послуг на відповідній території та забезпечення реалізації державної політики у сфері освіти, забезпечення якості та доступності освіти.

Маючи це на увазі, місцева влада та орган управління освітою повинні сформулювати стратегію розвитку освіти в громаді, яка відображає підхід місцевої влади до реалізації власних та делегованих повноважень у сфері освіти, зокрема створення умов, необхідних для навчання та розвитку дітей та молоді, сприяння діяльності дошкільних та позашкільних навчальних закладів; забезпечення розвитку усіх видів освіти, розвитку та вдосконалення мережі навчальних закладів тощо відповідно до законодавства [11, с. 56].

Якість освітнього процесу (діяльності) є невід'ємною складовою якості освіти, яка залежить від якості освітнього середовища, включає якісні та кількісні характеристики навчального процесу, якість професійної компетентності.

Кожен навчальний заклад має свої особливості –тип, рівень освіти, діючі умови, фінансування, місцезнаходження, освітню програму тощо. Усі ці складові впливають на формування внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти кожного окремого закладу.

Впровадження внутрішньої системи забезпечення якості є стратегічним рішенням для закладів освіти, яке може допомогти покращити їх загальну ефективність та забезпечити міцну основу для ініціатив щодо ефективного та сталого розвитку.

Вимоги та критерії інституційного огляду для оцінки якості освітньої діяльності, процесів управління в установі освіти, охоплення освітнього середовища, адміністративних процесів, якості викладання та системи оцінювання навчальних досягнень учнів:

1. Основним предметом навчальної діяльності школи є дитина. Автономія навчального закладу, що забезпечує самостійність у виборі форм і методів навчання, визначенні стратегії та напрямів розвитку навчального закладу, що

відповідає нормативно -правовим документам, державним стандартам загальної середньої освіти.

2. Цілісність системи управління якістю. Усі складові навчального закладу взаємопов'язані, що створює взаємозалежність між ними. Наприклад, якість освіти залежить від оптимального відбору вчителів, стимулювання освітнього середовища, використання освітніх технологій, спрямованих на оволодіння основними компетенціями, сприятливими для творчої роботи в психологічній атмосфері. Зниження якості хоча б одного з цих компонентів знизить загальну якість освіти. постійне вдосконалення.

3. Система педагогічної діяльності в навчальному закладі не має бути закритою, а безпосередньо зазнавати впливу зовнішніх факторів – місцевої громади, державної освітньої політики.

4. Система навчальної діяльності має змінюватись під впливом сучасних тенденцій розвитку суспільства [12].

У 2017 році Закон України «Про освіту», ст. 30 визначив необхідність забезпечення прозорості та відкритості інформації для навчальних закладів: «Навчальні заклади – це відкриті та загальнодоступні ресурси, які містять інформацію про їх діяльність та поширюють таку інформацію. Доступ до цієї інформації для людей з вадами зору може бути наданий у різних формах з урахуванням можливостей навчального закладу». Дотримання положень цієї статті навчальними закладами забезпечує розкриття та доступ до необхідної інформації для учасників освітнього процесу та всіх зацікавлених осіб [19 с. 143].

У сучасному світі цифрові технології активно проникають у всі сфери життя. Не є винятком і освіта. Наявність власного веб-сайту є невід'ємною частиною іміджу школи та її відкритості та прозорості інформації.

Виявляється, що 16% закладів освіти в Україні не має власних веб -сайтів, а також інформації, опублікованої на веб-сайтах ОТГ.

Рівень прозорості закладів освіти Петриківської об'єднаної територіальної громади пропонується визначити з допомогою аналізу ступеню відкритості інформації: наявності власного сайту, наявності посилання на заклад освіти з

офіційного сайт ОТГ, наявність на офіційному сайті статуту, методичного забезпечення діяльності навчального закладу, ліцензій, інформації щодо посадових осіб та їх контактних телефонів та корисної інформації для здобувачів освіти.

В табл. 2.4 представлено результати аналізу рівня прозорості закладів освіти Петриківської об'єднаної територіальної громади (всього 19 закладів освіти).

Таблиця 2.4

Результати аналізу рівня прозорості закладів освіти Петриківської об'єднаної територіальної громади (всього 19 закладів освіти)

Показник	Кількість закладів, у яких наявний даний показник / Кількість закладів, у яких не наявний даний показник
наявність власного сайту	18/1
наявність посилання на заклад освіти з офіційного сайту ОТГ	19/-
наявність на офіційному сайті статуту	11/8
наявність на офіційному сайті методичного забезпечення діяльності навчального закладу, ліцензій	18/1
наявність інформації щодо посадових осіб та їх контактних телефонів	19/-
наявність корисної інформації для здобувачів освіти	14/5

Слід відзначити те, що майже всі заклади освіти Петриківської ОТГ прозорі та відкриті. Вся інформація щодо їх діяльності представлена на офіційних сайтах закладів освіти, а витрачання коштів на утримання освітньої діяльності громади проводиться відкрито та у межах законодавства.

Слід відмітити постійну модернізацію закладів освіти, про що свідчить аналіз сайту «Державні закупівлі онлайн».

Постійна модернізація проводиться у всіх без винятку навчальних закладах,

що показує високу ефективність управління забезпеченням освітнього процесу у громаді.

Нові класні кімнати, обладнання за стандартами Нової української школи, навчальні кімнати робітників, кабінети ресурсів, медіатеку, книжковий зал та багато інших будівель приведено до стандартів освіти.

Також заслуговує на увагу інтеграція дітей з особливими освітніми потребами до освітнього процесу в дитячому садку та школах, організація психолого-педагогічної оцінки розвитку дітей, презентація систематичної кваліфікованої підтримки, що надається викладачами Петриківської ОТГ.

В закладах освіти Петриківської ОТГ наявні кабінети логопеда та дефектолога, а також зал медичної, фізичної та реабілітаційної культури та розроблена програма корекційних занять [22].

Оцінку ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об'єднаній територіальній громаді пропонується проводити за допомогою анкетування 20 жителів Петриківської ОТГ з таких питань:

- чи вважаєте Ви, що умови для навчання та роботи, які забезпечують участь учасників у навчальному процесі є достатньо ефективними?
- чи вважаєте Ви, що існує постійний зворотній зв'язок від учасників освіти щодо якості освіти та своєчасне реагування на виявлені проблеми?
- чи вважаєте Ви, що адміністративні рішення, спрямовані на підвищення якості освіти та освітньої діяльності є доцільними та ефективними?
- чи вважаєте Ви, що якість освітнього середовища, системи оцінювання учнів, педагогічної діяльності та процесів управління навчальним закладом в ОТГ є високою?

Пропонується 3 варіанти відповіді:

1. Так – 1 бал%
2. Ні – 0 балів;
3. Важко сказати – 0 балів;
4. Скоріше так, чим ні – 0,5 балів;
5. Скоріше ні, чим так – 0 балів.

Отже, згрупуємо результати оцінки ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об'єднаній територіальній громаді в таблицю 2.5. Ефективність пропонується оцінювати за такою шкалою: 1 – найбільша кількість відповідей «так» у порівнянні з кількістю відповідей «ні» ефективність у визначеній сфері, 0 – неефективність у визначеній сфері, відповідно, більша кількість відповідей «ні» у порівнянні з відповідями «так».

Таблиця 2.5

Результати оцінки ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об'єднаній територіальній громаді

Показник аналізу	Результат (1;0)
аналіз умов для навчання та роботи, які забезпечують участь учасників у навчальному процесі	1
аналіз постійного зворотного зв'язку від учасників освіти щодо якості освіти та своєчасне реагування на виявлені проблеми	1
аналіз обґрунтованих адміністративних рішень, спрямованих на підвищення якості освіти та освітньої діяльності	1
аналіз процесу вдосконалення освітнього середовища, системи оцінювання учнів, педагогічної діяльності та процесів управління навчальним закладом;	1
аналіз прозорості навчальних закладів.	1
Результат	5 балів з 5

Авторська розробка

Отже, відповідно до проведеної оцінки ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об'єднаній територіальній громаді методом анкетування 20 жителів Петриківської ОТГ, можна сказати, що дії органів місцевого самоврядування у сфері освіти є ефективними та налагодженими, про що свідчать результати проведеного

дослідження.

Більшість жителів громади задоволені якістю освітнього процесу в Петриківській ОТГ, але існують і негативні відповіді, які зумовлені невдоволенням батьків щодо ефективності навчання, зокрема, і дистанційно, а отже, управління освіти в Петриківській ОТГ має відреагувати на ці відповіді та негайно вжити заходів щодо мінімізації впливу або вирішення даних проблем.

Слід також відзначити те, що протягом майже одного року існування територіальної громади, технічне переоснащення та вдосконалення освітнього процесу пройшло ефективно, але все ж потребує подальшого вдосконалення та покращення:

- необхідна модернізація автобусного парку для Петриківської ОТГ, що дозволить отримати можливість проводити перевезення членів громади по Україні (для обміну досвідом з учителями інших ОТГ, в межах інших областей; для можливості проведення культурного навчання дітей за допомогою відвідування різних культурних закладів за межами області);

- необхідне технічне забезпечення учнів та освітнього персоналу засобами для навчання дистанційно (не кожна сім'я може собі дозволити купити комп'ютер, телефон або планшет, що має вплив на процес отримання знань учнями у процесі дистанційного навчання, а також це впливає на відносини учнів у класі, що може виявлятися у формі булінгу);

- необхідне детальне вивчення діяльності закладів освіти на предмет: кількості дітей, що навчається у даному закладі, кількості асигнувань, які витрачаються на утримання закладів освіти та формування висновків щодо закриття шкіл, які не доцільно утримувати, або об'єднання декількох шкіл в одну;

- школи, які необхідно буде закрити у зв'язку з нерентабельністю утримання, можна буде перетворити на заклади дошкільної освіти, або заклади для додаткового навчання учнів, наприклад, щодо фінансової грамотності. Це дозволить дітям бути більш підготовленим до майбутнього дорослого життя та сформувати їх рівень компетентності щодо майбутньої професії або життя в цілому.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В СФЕРІ ОСВІТИ

3.1. Наявні проблеми та виклики у сфері освіти у Петриківській ОТГ

На сучасному етапі в Україні існує велика потреба у реформі освіти та впровадженні в освітні процеси сучасних методів впливу на державні системи.

Сучасна освіта в Україні повинна інтегруватись до інноваційних змін, але з урахуванням процесу децентралізації, який зараз активно відбувається [10].

Фінансовий аспект децентралізованого розвитку діяльності системи освіти в Україні є основоположним, оскільки не всі ланки суспільних відносин можуть мати розвиток без наявності фінансування [16].

Державою гарантовано підтримку отримання освіти на рівнях: дошкільному, загальному, загально-середньому, професійному та вищому [15].

Перед Міністерством освіти і науки України стоїть непросте завдання щодо підтримки освітнього процесу, а особливо в умовах становлення та розвитку децентралізаційних процесів. Міністерством розроблено певний план дій та стратегічних цілей на період 2020-2024 роки.

Реалізація даних дій:

- призведе до зростання кількості дітей у міській та сільській місцевості, які зможуть отримувати дошкільну освіту;
- призведе до оцінювання якості освітньої діяльності відповідно до ECERS.

Стратегія розвитку освіти в Україні передбачає, що за допомогою залучення якомога більшої кількості дітей з сільських місцевостей до закладів дошкільної освіти дозволить розвивати мережу закладів дошкільної освіти.

Цей крок необхідний, оскільки не всі діти, особливо в сільській місцевості, мають доступ до дошкільної освіти, яка є якісною. Так, дитячі садки у багатьох селах закриваються з економічних причин, а подекуди відчувається нестача спеціалістів у дошкільній освіті.

Крім того, ця стратегічна мета зосереджена на якості освіти дітей у дитячому садку, і станом на 2021 рік щонайменше 10% вихователів дитячих садків підвищать свою кваліфікацію за новими програмами. Водночас планується підвищити соціальний статус педагогів у дошкільних закладах, вийти на рівень оплати праці не менше 4 прожиткових мінімумів. Такий матеріальний стимул дозволить якісно модернізувати формування професійної компетентності вчителів у дошкільних закладах країни, та, зокрема ОТГ.

Друга стратегічна мета Міністерства освіти і науки – це самодостатність, творчість та новаторство випускників шкіл, які мають всебічні знання та компетентності, необхідні в сучасному світі [18].

Міністерство освіти і науки зазначає, що для отримання рівної якості шкільної освіти необхідно створити рівні умови для мережі шкіл, яка може забезпечити якісну шкільну освіту всім дітям, незалежно від того, де вони проживають. Кожна об'єднана територіальна громада повинна мати необхідну кількість діючих шкіл [14].

По-перше, у школах, де не вистачає персоналу, один учитель викладає кілька предметів, що впливає на якість знань учнів та потенційних абітурієнтів. У сільській місцевості наявні школи, наповненість класів в яких – всього 5 учнів.

Відомо, що сільські учні кілька років поспіль отримують нижчі бали зовнішнього оцінювання – це пов'язано із соціально -економічним становищем сільського населення та значно нижчим рівнем якості освіти, порівняно з містами [14].

По-друге, вартість навчання одного учня в невеликих школах становить 45 тис. грн. на рік, тоді як у школах із гарною наповненістю ця сума не перевищує 15 тис. грн.

Утворення опорних шкіл викликає невдоволення серед вчителів у сільській місцевості, адже деякі з них втратять роботу, але це покращення є необхідним з огляду на дефіцитність фінансування бюджету та низьку якість знань учнів початкових класів. Створення відремонтованих та обладнаних опорних шкіл, куди за кошти ОТГ привозять дітей з найближчих населених пунктів, є одним із

пріоритетів державної організації освіти в контексті децентралізації.

Але водночас, створення опорних навчальних закладів має свої переваги, згідно закордонного досвіду [17, с.5]:

1. Заходи для директорів та вчителів дають можливість створити міцну спільноту шкіл. Ці події включають форуми та шкільні конференції. Також відкривається можливість використовувати соціальні мережі та дискусійні форуми для встановлення зворотного зв'язку.

2. Комплексна підтримка, щоб допомогти вчителям успішно виконувати програми та кваліфікацію в класі. Це включає ресурси підтримки навчальних програм, матеріали для підготовки до іспитів та навчання, а також задоволення потреб учителів у безперервному професійному розвитку/

3. Забезпечення рівного доступу для всіх вчителів щодо підвищення кваліфікації та до можливостей навчання та розвитку, як щодо предметної, так і педагогічної підготовки.

Ядром реформи освіти є розвиток компетентності в навчанні та відкритого ставлення до учнів. Отримавши ці навички, школярі зможуть краще протистояти викликам суспільства, що постійно змінюється, та будувати світле майбутнє.

Школи мають бути місцями, де вчителі та учні прагнуть формувати знання. Для досягнення цієї мети важливо, щоб директори та вчителі виступали зразками для наслідування для учнів. Для того, щоб спонукати здобувати знання та прагнути до досконалості, вчителі повинні мати відкрите ставлення до вивчення знань; зосередження на цілях навчальної програми з посиленням на зміст, педагогіку та оцінювання; обмірковуючи та вдосконалюючи власну практику як у класі, так і поза ним; та задоволення різноманітних потреб здобувачів освіти.

Основною метою опорних є покращення навчання учнів шляхом переплетення безперервного професійного розвитку вчителів, розробки шкільних навчальних програм та розвитку школи.

Отже, проаналізувавши наявні проблеми та виклики у сфері освіти у Петриківській ОТГ, можна сказати, що:

1. Основна проблема, яка постала перед сучасною системою забезпечення

освітнього процесу в Петриківській ОТГ – це невідповідність всіх учасників освітнього процесу сучасним реаліям навчального процесу в умовах пандемії та глобальних проблем. Існуюча система освіти сформована досить давно та потребує модернізації.

2. Паралельно процесу децентралізації розпочато процес створення опорних шкіл [28]. Так на території Петриківської ОТГ було створено вже 3 опорні навчальні заклади.

3. Забезпечення освітнього процесу є найбільш ємною статтею витрат ОТГ. Негативний соціальний вплив через втрату робочих місць певною кількістю персоналу оптимізованої школи та, як наслідок, втрата іміджу лідера новоствореної громади, значно ускладнила процес реформи освіти Петриківської ОТГ.

Однак депутати, батьки та вчителі дійшли такого висновку:

- нинішня освітня мережа неефективна через невелику кількість класів, застарілі методи навчання та низьку енергоефективність будівель;
- вартість навчання (бюджетні витрати) на одного учня на рік у школах, де не вистачає персоналу, в 3 рази вище, ніж у іншому схожому навчальному закладі;
- показники успішності учнів у школах, де не вистачає персоналу, нижчі, ніж у загальноосвітній школі;
- державна допомога з питань матеріально-технічного забезпечення шкіл з повними класами краще, ніж допомога у школах з невеликою кількістю учнів;
- у школах з невеликими класами вчителі змушені викладати предмети поза професією, що негативно позначається на якості знань;
- має місце недостатнє забезпечення педагогічного розвитку освітнього персоналу;
- потребує вдосконалення проведення дистанційного навчання (як зі сторони вчителів так і зі сторони учнів);
- малоукомплектовані школи стали філіями опорних шкіл, що допоможе забезпечити належну якість навчання для школярів [14].

Важливою складовою стратегії розвитку освіти України є забезпечення випускників шкіл можливістю навчання у закладах вищої освіти, які частіше всього

знаходяться у великих містах. Там вони можуть здобути якісну освіту та отримати гарне місце працевлаштування, але існують деякі проблеми щодо вступу до вишів, адже згідно статистичним даних, досить велика кількість випускників сільських шкіл має низькі бали результатів ЗНО.

З цією метою планується створити умови для розвитку ефективної мережі закладів професійної освіти, створюючи позитивний імідж професійної освіти.

Це є доцільним рішенням, адже величезна кількість випускників шкіл хоче отримати вищу освіту. У той же час багато професійних дисциплін, затребуваних на ринку праці, ігноруються. Випускники шкіл, часто під впливом цього стереотипу, не вважають професійно-технічну освіту більш перспективною, незважаючи на те, що зарплати працівників іноді значно вищі за середні на ринку праці.

3.2. Розроблення дорожньої карти підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти

У новоствореній ОТГ більше уваги приділяється школам та дитсадкам – насамперед оновлюється їх матеріально-технічна база. Акцент робиться на вдосконаленні шкільної мережі та планах будівництва нових шкіл, що покращить якість освіти у громаді та додасть можливості для розвитку дітей. Хоча оптимізація є однією з найбільш суперечливих частин реформи, велика кількість ОТГ рухається у цьому напрямку.

Зокрема, в Дніпропетровській області створено 47 початкових закладів загальної середньої освіти (восьме місце серед регіонів України), з них 33 – в Об'єднаних територіальних громадах (друге в країні).

Навіть якщо до опорного навчального закладу привозять дітей з 14 сусідніх сіл, неприємності на дорозі компенсуються добре обладнаними класами, які дають можливість виконувати лабораторні та експериментальні роботи, а спортивне спорядження та простір для відпочинку та розвитку.

Основною перешкодою розвитку громад у Дніпропетровській області, на

думку голів облдержадміністрацій та обласних рад, є інертність мислення, особливо керівників регіонів, які не хочуть змінюватися через відсутність особистих стимулів.

Міфи та стереотипи частково перешкоджали створенню нової системи освіти (один з найпоширеніших – закриття шкіл та лікарень у створених ОТГ призведе до безробіття).

Другим важливим фактором є відсутність досвіду представників громад. Для вирішення цього питання відповідні установи (Центр розвитку місцевого самоврядування (CRSM), Асоціація міст України тощо) регулярно надають необхідні навчальні програми та заходи.

Бюджети новостворених громад у Дніпропетровській області в середньому потроїлися, оскільки місцева влада самостійно визначає стратегію та напрямки розвитку, пріоритетні маршрути та проекти регіонального розвитку, формування напрямів сталого економічного розвитку громад. Зразковим прикладом розширення фінансових можливостей громад Дніпропетровської області в результаті реформи децентралізації є збільшення надходжень з обласних бюджетів та обласного центру [33, с. 47].

Отже, на підставі даних проведеного аналізу якості освіти в Петриківській ОТГ, необхідно створити дорожню карту підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у таких напрямках:

- підвищення енергоефективності будівель навчальних закладів;
- підвищення педагогічного розвитку освітнього персоналу;
- вдосконалення проведення дистанційного навчання (як зі сторони вчителів так і зі сторони учнів);
- вирішення питання недостатньої компетентності викладачів певного освітнього закладу з тієї чи іншої дисципліни шляхом обміну досвідом викладачів з різних шкіл за допомогою формування графіку роботи викладачів на декілька освітніх заклади (з можливістю доставки викладачів до місця викладання шляхом організації автобусних перевезень).

Дорожня карта – це розклад подій та етапів, які складають план досягнення

запланованого рішення на горизонті планування. Дорожні карти – це складові, які пов'язують стратегію з тактикою. Вони надають усім зацікавленим сторонам уявлення про поточні, короткострокові та довгострокові результати, які реалізують певну частину бачення стратегічних тем [5].

Отже, дорожня карта підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти Петриківської ОТГ Дніпропетровської області на 2021-2025 роки представлена нижче.

I. Вступні положення

Дорожня карта Петриківської ОТГ – це тип волевиявлення представників ОТГ, який визначає на період 2021-2025 років спільне бачення для органів ОТГ та громадськості щодо підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти та сприяння ефективному діалогу та партнерству між органами місцевого самоврядування та організаціями громадянського суспільства.

Дорожня карта допоможе представникам органів місцевого самоврядування, неурядовим організаціям, місцевим робочим групам та активним громадянам сформуванню спільного бачення використання інструментів участі громади, залучення громадян до прийняття рішень, а також підтримки та розбудови партнерства між секторами.

Документ складається з чотирьох розділів: вступної частини, аналізу ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти, цілей та завдань щодо підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти та заходів щодо реалізації дорожньої карти.

II. Аналіз ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти

Отже, відповідно до проведеної оцінки ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об'єднаній територіальній громаді (пункт 2.3) методом експертних оцінок, можна сказати, що дії органів місцевого самоврядування у сфері освіти є ефективними та налагодженими, про що свідчать результати проведеного дослідження.

Слід також відзначити те, що протягом майже одного року існування територіальної громади, технічне переоснащення та вдосконалення освітнього процесу пройшло ефективно, але все ж потребує подальшого вдосконалення та покращення.

III. Цілі та завдань щодо підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування Петриківської ОТГ в сфері освіти

Формуючи дорожню карту щодо підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування Петриківської ОТГ в сфері освіти на період 2021-2025 рр., необхідно виходити з принципу, що всі важливі рішення у суспільстві повинні прийматися публічно – за допомогою сукупності дій і методів участі громадян, виявлення та вирішення їх проблем. Це підхід, який дозволяє враховувати соціальні фактори при плануванні, а також зменшувати соціальні та політичні ризики в процесі прийняття та реалізації управлінських рішень.

Тому для досягнення цих цілей необхідне:

- Посилення комунікації між владою та суспільством;
- Підвищення відкритості та доступності органів влади;
- Інформування громадян щодо використання фінансових ресурсів;
- Формування стійкого та систематичного процесу залучення громадян до прийняття рішень;

Створення сприятливих умов для розвитку громадських організацій та ініціативних груп для реалізації свого потенціалу, формування рівноправних партнерських відносин з владою, а також можливості залучення державного сектору до реалізації проектів та надання необхідних послуг реалізації стратегії розвитку освіти.

IV. Заходи щодо реалізації дорожньої карти в Петриківській ОТГ представлено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Заходи щодо реалізації дорожньої карти в Петриківській ОТГ

№ п/п	Захід	Періодичність	Терміни виконання	Показник ефективності
-------	-------	---------------	-------------------	-----------------------

1	2	3	4	5
1	Підвищення енергоефективності будівель навчальних закладів;	Щороку	2021-2022	Кількість утеплених будівель навчальних закладів, зменшення показнику відношення кількості неутеплених будівель до утеплених.
2	Підвищення педагогічного розвитку освітнього персоналу	Щокварталу	2021-2025	Відвідування викладачами освітніх семінарів, курсів підвищення кваліфікації. Формування рейтингу викладачів, який щорічно необхідно підтверджувати певною кількістю балів.
3	Вдосконалення проведення дистанційного навчання (як зі сторони вчителів так і зі сторони учнів)	Щокварталу	2021-2025	Оснащення класів та допомога викладачам і учням, які не мають комп'ютерів або інших засобів шляхом купівлі для них
4	Вирішення питання недостатньої компетентності викладачів певного освітнього закладу з тієї чи іншої дисципліни шляхом обміну досвідом викладачів з різних шкіл за допомогою формування графіку роботи викладачів на декілька освітніх заклади (з можливістю доставки викладачів до місця викладання шляхом організації автобусних перевезень)	Щокварталу	2021-2025	Підвищення успішності учнів та додатковий заробіток для викладачів

Розроблено автором

Отже, реалізації даної дорожньої карти дозволить якісно змінити освітній процес в Петриківській ОТГ:

- відбудеться підвищення енергоефективності будівель навчальних закладів за допомогою їх утеплення (відбудеться економія коштів та буде проводитись більше ефективне опалення приміщень навчальних закладів);
- підвищення педагогічного розвитку освітнього персоналу допоможе

вплинути на підвищення освітнього рівня учнів, що в свою чергу допоможе їм вступити до вищих навчальних закладів України та конкурувати з іншими студентами; особливо важливе зараз вдосконалення проведення дистанційного навчання (як зі сторони вчителів так і зі сторони учнів), адже не всі мешканці сіл мають комп'ютерні засоби для проведення даного навчання, а фінансування купівлі таких з бюджету громади дозволить учням з малозабезпечених сімей отримувати таку ж освіту, як і інші, таким чином, вони будуть відчувати себе потрібними та будуть мати жагу до навчання та отримання нових знань;

– вирішення питання недостатньої компетентності викладачів певного освітнього закладу з тієї чи іншої дисципліни шляхом обміну досвідом викладачів з різних шкіл за допомогою формування графіку роботи викладачів на декілька освітніх заклади (з можливістю доставки викладачів до місця викладання шляхом організації автобусних перевезень, в період карантину це може проходити дистанційно) допоможе ефективно співпрацювати спеціалістам з різних місць пліч-о-пліч для забезпечення безперервного та якісного процесу навчання.

ВИСНОВКИ

Освіта представляє собою основу інтелектуальної, духовної та матеріальної культури особистості, виступає запорукою соціалізації в суспільстві і добробуту та розвитку кожного окремого члену суспільства та суспільства в цілому.

Міністерство освіти і науки України відповідно до ст. 11 Закону України «Про освіту» є органом державної виконавчої влади, який здійснює керівництво у сфері освіти. Також керівництво у сфері освіти здійснюють наступні органи: Міністерства та відомства України, Вища атестаційна комісія, управління освіти областей, органи місцевих державних адміністрацій, районні відділи освіти.

Також відрізняють таке поняття як громадське самоврядування сфери освіти.

В Україні вже наявний досвід практики та оптимізації системи освіти на локальному рівні. Дніпропетровська область є лідером в Україні, щодо провадження реформ якості освіти.

Новостворені об'єднані територіальні громади приділяють багато уваги школам і дитсадкам – перш за все проводиться оновлення матеріально-технічної база. Акцент робиться на оптимізації шкільної мережі та планах будівництва нових навчальних закладів, що дозволить підвищити якість освіти в громаді та додасть можливості для розвитку дітей.

Щодо закордонного досвіду оптимізації системи освіти на локальному рівні, слід відмітити Польщу. База гарних практик, створена в Польщі є спільним проектом трьох асоціацій об'єктів місцевого самоврядування Польщі – Асоціації сільських громад Польщі, Асоціації міст Польщі та Асоціації районів Польщі, який реалізується від 2007 року.

У Польщі, на локальному рівні, завдяки оптимізації і приватизації мережі дошкільних закладів, вдалося забезпечити всім дітям дошкільного віку місця в дошкільних закладах або доступ до інших форм дошкільного виховання.

SWOT – аналіз розвитку освіти у Петриківській ОТГ:

Сильні сторони: широкий спектр освітніх програм, які задовольняють всі

категорії дітей з різними освітніми потребами, задоволення потреб міста та ОТГ у закладах дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти.

Слабкі сторони: недостатня мотивація здобувачів освіти, недостатньо організований дистанційний навчальний процес; недостатня інформаційна компетентність вчителів.

Можливості: залучення кваліфікованих фахівців, роботодавців та фахівців–практиків; інтегрування в діяльність міжнародного досвіду дистанційної освіти.

Загрози: низький рівень ефективності дистанційного освітнього процесу, вплив пандемії та її наслідків на освітній процес.

Майже всі заклади освіти Петриківської ОТГ є прозорими та відкритими. Вся інформація щодо їх діяльності представлена на офіційних сайтах закладів освіти, а витрачання коштів на утримання освітньої діяльності громади проводиться відкрито та у межах законодавства.

Відповідно до даних сайту «Державні закупівлі онлайн», в Петриківській ОТГ постійно проводяться ремонтні роботи та модернізація освітнього середовища.

Відповідно до проведеної оцінки ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об'єднаній територіальній громаді методом експертних оцінок, можна сказати, що дії органів місцевого самоврядування у сфері освіти є ефективними та налагодженими, про що свідчать результати проведеного дослідження серед жителів Петриківської ОТГ.

Проаналізувавши наявні проблеми та виклики у сфері освіти у Петриківській ОТГ, можна сказати, що:

1. Основна проблема, яка постала перед сучасною системою забезпечення освітнього процесу в Петриківській ОТГ – це невідповідність всіх учасників освітнього процесу сучасним реаліям навчального процесу в умовах пандемії та глобальних проблем. Існуюча система освіти сформована досить давно та потребує модернізації.

2. Забезпечення освітнього процесу є найбільш ємною статтею витрат ОТГ.

Отже, на підставі даних проведеного аналізу якості освіти в Петриківській ОТГ, необхідно створити дорожню карту підвищення ефективності роботи органів

місцевого самоврядування в сфері освіти у таких напрямках: підвищення енергоефективності будівель навчальних закладів, підвищення педагогічного розвитку освітнього персоналу, вдосконалення проведення дистанційного навчання (як зі сторони вчителів так і зі сторони учнів) та ін.

Отже, реалізації запропонованої дорожньої карти дозволить якісно змінити освітній процес в Петриківській ОТГ:

- відбудеться підвищення енергоефективності будівель навчальних закладів за допомогою їх утеплення;
- підвищення педагогічного розвитку освітнього персоналу допоможе вплинути на підвищення освітнього рівня учнів, що в свою чергу допоможе їм вступити до вищих навчальних закладів України та конкурувати з іншими студентами;
- вирішення питання недостатньої компетентності викладачів певного освітнього закладу з тієї чи іншої дисципліни шляхом обміну досвідом викладачів з різних шкіл за допомогою формування графіку роботи викладачів на декілька освітніх заклади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 38-39 / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/ed20170905#Text> (дата звернення 17.10.2021).
2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 06 жовтня 1998 р. № 280/97-ВР / *Верховна Рада України*. 2021. URL: (дата звернення 17.10.2021).
3. Про затвердження Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 30 листопада 2020р. № 1480 / *Верховна Рада України*. 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1480729-20#Text> (дата звернення 17.10.2021).
4. Baza dobrych praktyk. URL: <https://www.dobrepraktyki.pl/> (дата звернення 30.09.2021).
5. Bohr N. Roadmap. *Scaledagileframework*. 2021. URL: <https://www.scaledagileframework.com/roadmap/> (дата звернення 17.10.2021).
6. Develop your SWOT analysis. *Business.gov.au*. 2021. URL: <https://business.gov.au/planning/business-plans/swot-analysis#download-your-swot-analysis-template> (дата звернення 17.10.2021).
7. Education and Science Reform. *Government portal : official website*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti> (дата звернення 30.09.2021).
8. Evaluation & Quality assurance. URL: <https://gpseducation.oecd.org/revieweducationpolicies/#!node=41737&filter=all> (дата звернення 17.10.2021).
9. SWOT analysis: digital transformation in education. *Hospitalityinsights.ehl.edu*. 2021. URL: <https://hospitalityinsights.ehl.edu/swot-analysis-digital-transformation-in-education> (дата звернення 17.10.2021).
10. Zastrozhmkova I. Regulatory and organizational aspects: administrative-

territorial reform in Ukraine. *International Journal of Management (IJM)* Volume 11, Issue 4, April 2020. P. 647-655.

11. Білик І., Дятленко С., Когут І. та ін. Критерії формування спроможної освітньої мережі в ОТГ – методично-інформаційний посібник. 2019. URL: https://ck-oda.gov.ua/docs/2019/24092019_4.pdf (дата звернення 30.09.2021).

12. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ, Державна служба якості освіти. 2020. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/Serpneva%20conferentcia/Abetka_dlya_Dyrektor_a_2020_compressed.pdf (дата звернення 17.10.2021).

13. Грекова І., Брусенцова Я., Жабенко Л., Ковшова О., Мацокін А., Полторак В., Пуцова А., Яцковський С. Створюємо орган управління освітою в громаді: Порадник для голів та управлінців освітою територіальних громад. К. : ТОВ «Агентство Україна», 2020. 66 с.

14. Застрожнікова І.В. Державне регулювання створення та функціонування опорних шкіл в умовах децентралізації. *Право та державне управління: збірник наукових праць*. Запоріжжя: КПУ. 2019. №2(35). Т.1. С. 191-196.

15. Застрожнікова І.В. Понятійний апарат дослідження державного регулювання розвитку освітньої системи. *Теорія та практика державного управління: зб. наук.пр. Х. Вид-во ХарРІНАДУ «Магістр»*. 2019. №3. С. 109–114.

16. Застрожнікова І.В. Принципи децентралізації в управлінні освітою. *Науковий вісник: Державне управління*. 2019. №2. С. 59-65.

17. Застрожнікова І.В. Створення опорних навчальних закладів в об'єднаних територіальних громадах. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2019. №. 2(22). С. 1–8.

18. Застрожнікова І.В. Ульяновченко Ю.О. Сучасний стан державного регулювання освітніх новацій в Україні. *Актуальні проблеми державного управління: зб. наук.пр.* Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр». 2019. №. 2 (56). с. 192-198.

19. Линьова І., Плешко Т. Забезпечення прозорості та інформаційної

відкритості закладів загальної середньої освіти міста Києва. *ОД*, вип. 3, 2020. С. 141–155.

20. Лихач Ю., Комаха Л., Зубчик О., Канавець М., Малюга А., Гербеда С., Липовська С., Щербак Н.; Алюшина Н. Політична освіта публічних службовців в Україні. К.: Центр адаптації державної служби до стандартів Євро, 2020. 199 с.

21. Освіта Дніпропетровщини 30: вектори якості та успіху. 2021. URL: <https://petrykivka.dp.gov.ua/ua/novini-ta-podiyi/novini/osvita-dnipropetrovshchini-30-vektori-yakosti-ta-uspihu> (дата звернення 17.10.2021).

22. Паспорт громади: Петриківська територіальна громада. 2021 рік. URL: <https://petrykivka.dp.gov.ua/ua/nasha-gromad%D0%B0/pasport-otg> (дата звернення 17.10.2021).

23. Право особи на освіту. *Безоплатна правова допомога*. URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua/> (дата звернення 30.09.2021).

24. Реформа освіти в умовах децентралізації. *Decentralization.gov.ua*. 2020. URL: <https://decentralization.gov.ua/education> (дата звернення 17.10.2021).

25. Роль органів місцевого самоврядування в обслуговуванні громади, реалізація власних та делегованих повноважень в сфері надання адміністративних послуг. Тренінг для персоналу ЦНАП. *U-LEAD*. 2019. URL: https://tsnap.ulead.org.ua/wp-content/uploads/2019/04/U-LEAD_Modul_1-1.pdf (дата звернення 30.09.2021).

26. Сайт Державні закупівлі онлайн. 2021. URL: <https://www.dzo.com.ua/tenders/> (дата звернення 17.10.2021).

27. Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. Нова школа у нових громадах : посібник з ефективного управління освітою в об'єднаних територіальних громадах. К., 2017. 128 с.

28. Створення опорної школи. *Міністерство освіти і науки України*. 2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/oporni-shkoli/stvorenniya-oporno-yi-shkoli> (дата звернення 17.10.2021).

29. Створення органу управління освітою в ОТГ. Методичні рекомендації та зразки документів. *Центральний офіс реформ при Мінрегіоні*. 2018. URL:

<https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/357/26.12.18.pdf> (дата звернення 01.10.2021).

30. Терент'єва О. Організовуємо управління освітою в громаді. Що потрібно врахувати? *Громадський простір*. 2020. URL: <https://www.prostir.ua/?library=orhanizovujemo-upravlinnya-osvitoyu-v-hromadi-scho-potribno-vrahuvaty> (дата звернення 30.09.2021).

31. Управління системою освіти територіальних громад: досвід країн Вишеградської четвірки для України: методичний посібник із збіркою кращих практик/ А. Кавунець, А. Ланова, О. Гуменна, О. Черній, Р. Шарлея, Л. Грегуркова, Л. Одор, Л. Лакатош, Ш. Кьолеш, Е. Бураш. Вінниця: ТОВ «Твори», 2018. 120 с.

32. Шаповалова І.Б. Правовий статус органів місцевого самоврядування у сфері дотримання прав людини. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2018. Вип. 2. С. 109-117.

33. Шевченко О.В., Романова В.В., Жаліло Я.А. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні : наук. доп. Київ : НІСД, 2020. 153 с.

34. Як налагодити освітній процес в умовах дистанційного навчання. *Відділ освіти, культури, молоді та спорту Галичинівської сільської Ради*. 2020. URL: <https://okms.gov.ua/osvita-12-42-50-14-12-2020/> (дата звернення 17.10.2021).

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на тему:
ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ

Студентки 2 курсу, 9 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

*(підпис
студента)*

Кривобок
Єлизавети
Олександрівни

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент

*(підпис
керівника)*

Головня
Юлія
Ігорівна

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук
доцент

*(підпис
гаранта)*

Дьяченко
Ольга
Володимирівна

Київ 2021

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел з 34 найменувань. Матеріали роботи містять 3 рисунки та 7 таблиць. Загальний обсяг роботи складає 54 сторінки комп'ютерного тексту, основної частини – 48 сторінок.

Для досягнення зазначеної мети було вирішено такі завдання:

- визначено повноваження та обов'язки органів місцевого самоврядування у сфері освіти;
- проаналізовано кращі практики та досвід в оптимізації системи освіти на локальному рівні;
- проведено SWOT – аналіз розвитку освіти у Петриківській ОТГ;
- оцінено ефективність роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об'єднаній територіальній громаді;
- визначено наявні проблем та викликів у сфері освіти у Петриківській ОТГ;
- розроблено дорожню карту з підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти.

Об'єктом дослідження є процес організації роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні аспекти організації роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти.

У роботі використано такі методи дослідження: теоретичного узагальнення (у процесі узагальнення наукових визначень теоретико-методологічних засад діяльності органів місцевого самоврядування у сфері освіти), систематизації (у процесі зведення різних наукових поглядів до загального визначення поняття діяльності органів місцевого самоврядування у сфері освіти), методи аналізу (у процесі, поглиблене вивчення об'єкта роботи та його ознак) та синтезу (у процесі поєднання конкретного знання про предмет дослідження, його складових і властивостей і їх загальне відображення у вигляді взаємопов'язаної системи), індукції (у процесі аналізу діяльності органів місцевого самоврядування у сфері освіти та їх впливу на діяльність ОТГ), опитування (у процесі визначення основних

проблемних питань у діяльності ОТГ, зокрема у сфері освіти), анкетування (у процесі визначення рівня ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об'єднаній територіальній громаді).

У першому розділі було проаналізовано повноваження органів місцевого самоврядування у сфері освіти. Було визначено, що виконавчі органи сільських, селищних та міських рад мають спеціальні (самоврядні) та делеговані повноваження. До спеціальних повноважень (самоврядування) у сфері освіти належать: управління закладами освіти та охорони здоров'я; забезпечення повної загальної середньої та професійної освіти у державній та муніципальній середній освіті, професійно-технічних училищах, у вищих навчальних закладах, створення необхідних умов для навчання дітей та молоді, та розвитку їх здібностей, та трудового навчання, профорієнтації, продуктивної праці учнів. До делегованих повноважень у сфері освіти належать: забезпечення пільгового проїзду для учнів, учнів, студентів та вчителів до місця навчання та додому у порядку та розмірі, визначених місцевою владою, за рахунок відповідних місцевих бюджетів; організація медичної допомоги та харчування у навчальних закладах; гарантування доступності та безкоштовної освіти в межах наданих повноважень та можливість здобуття освіти державною мовою та у межах території; організація роботи з підвищення кваліфікації працівників; надання допомоги випускникам; створення умов для самоосвіти. Також було визначено, що Дніпропетровська область – один із лідерів у впровадженні реформи. У новостворених об'єднаних територіальних громадах школам і дитсадкам приділяється більше уваги – перш за все оновлюється матеріально-технічна база. Зокрема, в області створено 47 опорних закладів загальної середньої освіти (восьме місце серед областей України), із них 33 заклади – у об'єднаних територіальних громадах (друге місце в країні). Кращими практиками тут є Слобожанська об'єднана територіальна громада.

У другому розділі було проведено SWOT – аналіз розвитку освіти у Петриківській ОТГ. Було визначено сильні сторони: широкий спектр освітніх програм, які задовольняють всі категорії дітей з різними освітніми потребами; задоволення потреб міста та ОТГ у закладах дошкільної, загальної середньої та

позашкільної освіти; висококваліфіковані вчителі; велика кількість угод, укладених про співпрацю з органами влади та організаціями області; організація постійної взаємодії з містом, областю за допомогою конференцій, форумів та ін.; висока ефективність та продуктивність праці педагогічного складу; гарний рівень матеріально-технічної бази забезпечення освітнього процесу в ОТГ. Слабкі сторони: недостатня мотивація здобувачів освіти; недостатньо організований дистанційний навчальний процес; недостатня інформаційна компетентність вчителів; відсутність спроб організації викладання предметів іноземними мовами (недостатня кількість наукових та освітніх кадрів, здатних це зробити); низький рівень фінансування видатків на заробітну плату освітнього штату. Можливості: залучення кваліфікованих фахівців, роботодавців та фахівців–практиків; інтегрування в діяльність міжнародного досвіду дистанційної освіти; можливість покращити навички вчителів у користуванні технологіями дистанційного навчання в навчальному процесі; навчання людей з особливими освітніми потребами; організація програм сертифікації та курсів підвищення кваліфікації для вчителів, вихователів та інші працівників; можливість вивчення іноземних громадян за допомогою впровадження в освітній процес часткового викладання певних дисциплін іноземною мовою. Загрози: низький рівень ефективності дистанційного освітнього процесу; вплив пандемії та її наслідків на освітній процес. Також, відповідно до проведеної оцінки ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об'єднаній територіальній громаді методом анкетування 20 жителів Петриківської ОТГ, можна сказати, що дії органів місцевого самоврядування у сфері освіти є ефективними та налагодженими, про що свідчать результати проведеного дослідження. Більшість жителів громади задоволені якістю освітнього процесу в Петриківській ОТГ, але існують і негативні відповіді, які зумовлені невдоволенням батьків щодо ефективності навчання, зокрема, і дистанційно, а отже, управління освіти в Петриківській ОТГ має відреагувати на ці відповіді та негайно вжити заходів щодо мінімізації впливу або вирішення даних проблем

У третьому розділі було проаналізовано наявні проблеми та виклики у сфері

освіти у Петриківській ОТГ, можна сказати, що основна проблема, яка постала перед сучасною системою забезпечення освітнього процесу в Петриківській ОТГ – це невідповідність всіх учасників освітнього процесу сучасним реаліям навчального процесу в умовах пандемії та глобальних проблем. Існуюча система освіти сформована досить давно та потребує модернізації. А також слід вказати на такі проблеми: нинішня освітня мережа неефективна через невелику кількість класів, застарілі методи навчання та низьку енергоефективність будівель; вартість навчання (бюджетні витрати) на одного учня на рік у школах, де не вистачає персоналу, в 3 рази вище, ніж у іншому схожому навчальному закладі; показники успішності учнів у школах, де не вистачає персоналу, нижчі, ніж у загальноосвітній школі; державна допомога з питань матеріально -технічного забезпечення шкіл з повними класами краще, ніж допомога у школах з невеликою кількістю учнів; у школах з невеликими класами вчителі змушені викладати предмети поза професією, що негативно позначається на якості знань; має місце недостатнє забезпечення педагогічного розвитку освітнього персоналу; потребує вдосконалення проведення дистанційного навчання (як зі сторони вчителів так і зі сторони учнів); малоукомплектовані школи стали філіями опорних шкіл, що допоможе забезпечити належну якість навчання для школярів. Заходами щодо розроблення дорожньої карти в Петриківській ОТГ є: підвищення енергоефективності будівель навчальних закладів; підвищення педагогічного розвитку освітнього персоналу; вдосконалення проведення дистанційного навчання (як зі сторони вчителів так і зі сторони учнів); вирішення питання недостатньої компетентності викладачів певного освітнього закладу з тієї чи іншої дисципліни шляхом обміну досвідом викладачів з різних шкіл за допомогою формування графіку роботи викладачів на декілька освітніх заклади (з можливістю доставки викладачів до місця викладання шляхом організації автобусних перевезень).

Одержані результати можуть бути використані при підвищенні ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об'єднаній територіальній громаді управління.

АНОТАЦІЯ

Кривобок Єлизавета Олександрівна

Організація роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти

У випускній кваліфікаційній роботі на основі праць у сфері освітньої діяльності органів місцевого самоврядування, інформації з офіційного сайту Петриківської ОТГ та Законів України у сфері освіти та децентралізації влади було визначено повноваження та обов'язки органів місцевого самоврядування у сфері освіти, а також проаналізовано кращі практики та досвід в оптимізації системи освіти на локальному рівні. Було проведено SWOT – аналіз розвитку освіти у Петриківській ОТГ та оцінено ефективність роботи органів місцевого самоврядування у сфері освіти в Петриківській об'єднаній територіальній громаді. Було визначено наявні проблеми та виклики у сфері освіти у Петриківській ОТГ, за результатами SWOT-аналізу розроблено дорожню карту підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти.

Ключові слова: децентралізація, місцеве самоврядування, освіта, ОТГ , система освіти.

SUMMARY

Kryvobok Elyzaveta

Local government works organization in the education sphere

In the work on the basis of works in the field of educational activities of local governments, information from the official website of Petrykivka local authority and the Laws of Ukraine in the field of education and decentralization was identified local governments responsibilities and authorities in the education sphere, and analyzed best practices and experiences in optimizing the education system at the local level. A SWOT-analysis of the education development in the local authority was conducted and the efficiency of local governments work in the education area in the Petrykivka united territorial community was assessed. The existing problems and challenges in the field of education in such local authority were identified, and a roadmap for improving the efficiency of local governments in the education sphere was developed based on the results of the SWOT-analysis.

Key words: decentralization, local self-government, education, united territorial community education system.

РЕЦЕНЗІЯ
на випускню кваліфікаційну роботу
Кривобок Слизавети Олександрівни
на тему «**Організація роботи органів місцевого самоврядування у сфері освіти**
(за матеріалами Петриківської об'єднаної територіальної громади)»

Актуальність обраної теми полягає в тому, що сучасні реформи, які переживає наше суспільство, спрямовані на забезпечення стабільності та економічний розвиток. Серед основних реформ – децентралізація, яка сприятиме ефективному управлінню в галузі освіти органами місцевого самоврядування, а також підвищенню якості освіти на всіх рівнях, адаптації системи освіти до сучасних вимог. Вивчення тенденцій та особливостей розбудови освіти, удосконалення системи управління освітою в інших країнах, має важливе значення для реформування освіти України, надає можливості для прогнозування, визначення ймовірних ризиків, а також для ефективного управління освітою на місцевому рівні. У процесі реалізації реформ особливої актуальності набуває досвід зарубіжних країн, які успішно вирішують проблеми в освіті та управлінні нею.

Метою роботи є обґрунтування особливостей організації роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти, проведенні практичного аналізу організації роботи Петриківської ОТГ в сфері освіти, а також визначення можливих шляхів реалізації вдосконалення процесу роботи органів місцевого самоврядування в даній сфері.

У випускній кваліфікаційній роботі розглянуто повноваження та обов'язки органів місцевого самоврядування у сфері освіти. Проаналізовано кращі практики та досвід в оптимізації системи освіти на локальному рівні. Розроблено SWOT – аналіз розвитку освіти у Петриківській ОТГ та досліджена оцінка ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти у Петриківській об'єднаній територіальній громаді. Було визначено наявні проблеми та виклики у сфері освіти у Петриківській ОТГ. За результатами проведеного дослідження розроблено дорожню карту підвищення ефективності роботи органів місцевого самоврядування в сфері освіти.

Робота складається зі вступу, трьох розділів та підрозділів, висновків та списку використаних джерел.

Завдання визначені метою дослідження, виконані в повному обсязі. Зміст і рівень виконання роботи свідчить про достатню підготовку магістра. В цілому робота виконана відповідно до методичних рекомендацій та заслуговує позитивної оцінки, рекомендована до захисту, автор роботи –

Кривобок Єлизавета Олександрівна, – на присвоєння відповідного ступеня
магістра зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент
Секретар Петриківської селищної ради

Лідія МОЖНА

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Кривобок Єлизавета Олександрівна, повідомляю, що за результатами здійснення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Організація роботи органів місцевого самоврядування у сфері освіти (на матеріалах Петриківської об'єднаної територіальної громади)» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія роботи ідентична з друкованою.

«18» листопада 2021 року

(підпис)

Згода

66

Я, Кривобок Єлизавета Олександрівна, цим засвідчую, що є автором
випускної кваліфікаційної роботи на тему: «Організація роботи органів місцевого
самоврядування у сфері освіти (на матеріалах Петриківської об'єднаної
територіальної громади)» несу повну відповідальність за достовірність, точність
та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була
скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в
присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або
інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною
раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний
депозитарій Київського національного торговельно-економічного університету і
збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

«8» листопада 2021 року

Р. Кривобок
Підпис

(Кривобок Є. О.)

Прізвище, ініціали